

культура

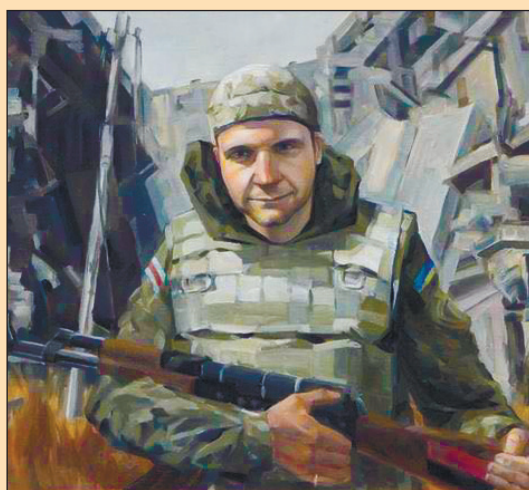

щоп'ятниці

19 серпня 2016 р.

і життя

Фільм про АТО

стор. 6

Прапор миру

стор. 9

Таємнича Україна

стор. 14

Бренд Бандерштат

стор. 4-5

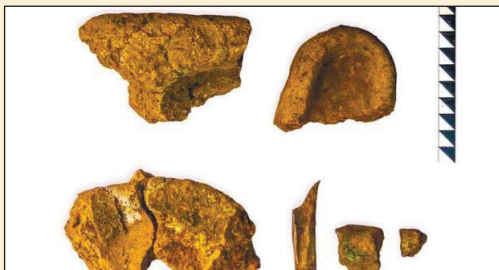
Фото: Либоміра МУДРИКА

Головний редактор
газети «Культура і життя»
Євген БУКЕТ

актуально

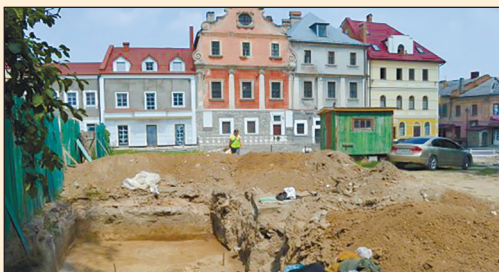
■ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ

У Кам'янці-Подільському виявили ливарну майстерню, якій близько 3700 років. Про це у Facebook повідомила Кам'янець-Подільська архітектурно-археологічна експедиція. «Ливарню віком 3800–3600 років до н. е. знайдено у серці Кам'янця-Подільського, на Польському ринку», – йдеться у дописі.

«Вперше в Україні виявлена металообробна майстерня трипільської культури. В розкопці на площадці знайдено 3 фрагменти тігелів, 6 фрагментів мідних пластин. Мідний шлак та кістки, на яких є сліди міді», – розповів автор відкриття Д. Черновол.

Північна частина Польського ринку, як і його периметр, ніколи не забудувались. Тут є не порушений культурний шар. Це не перший майданчик того часу, який досліджували в межах цієї частини Польського ринку.

■ ХОРТИЦЯ

На острові Хортиця вчені виявили залишки культурного комплексу пращурів європейців, якому близько 5 тисяч років.

Археологи знайшли безліч предметів побуту і людські рештки того часу. За їхніми словами – це поселення так званої Ямної культури, де люди зносили каміння, викладали з нього круглі фігури й викопували рівчачки, таким чином створюючи культурний комплекс. А все для того, щоб приносити жертвовну їжу в керамічному посуді.

«Це спільні ритуальні або побутові ідеї у житті тих людей. Якщо ми дослідимо цю пам'ятку повністю і з'ясуємо, які концепти були покладені у створення такої архітектури, то це нас наблизить до відтворення їхнього світогляду», – розповів археолог Симон Радченко.

Серед знахідок є й кістки та черепки з рештками тваринної їжі. Це означає, що племена тримали свійську худобу, вживали м'ясо та молоко. Аналізи ДНК свідчать, що «ямники» – це прямі прародичі європейських народів.

Святилище епохи ранньої бронзи виявили ще у 2013 році. Його називають «українським Стоунхенджем». Звідси прадавні жителі спостерігали за небом і зірками.

Територію упорядкували та надали первісного вигляду. Тож туристів тут не бракує. А науковці не припиняють робіт, бо переконані, що під землею ще чимало реліквій.

Окрім побутових речей, археологи натрапили на людські поховання. Дослідження триватимуть ще не один рік. Адже комплекс настільки великий, що за 16 років розкопали лише чверть території.

Розкопки на території Національного музею-меморіалу жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького» у Львові ведуться вже другий рік. Це перше масштабне археологічне дослідження за весь час існування в'язниці.

Група дослідників знайшла на подвір'ї музею дві ями з масовими похованнями. Окрім рештків дванадцяти людей, у траншеях також виявили кістки тварин, предмети побуту, особисті речі загиблих, серед яких і довідка радянського зразка.

«Раніше про те, що ж було на території тюрми, у фахівців існували переважно припущення, зроблені на основі спогадів очевидців. Для того, щоб нарешті закрити це питання і звільнитися від доміслив і спекуляцій, керівництво ініціювало фронтальне археологічне обстеження», – розповідає директор Національного музею «Тюрма на Лонцького» Руслан Забілий.

Торік археологи обстежили невелику площу, результати були не дуже вагомими. Цього року подвір'я розбили на сектори і викопали повздовжні траншеї, щоб локалізувати можливі захоронення. Наприкінці минулого тижня дослідники знайшли перше місце поховання, де були рештки двох людей. Після цього у другій траншеї науковці виявили друге захоронення з рештками десятиох.

Втім, як каже Святослав Шеремета, керівник КП «Доля»,

котре займається дослідженням, практика показує, що їх може бути й більше. На сьогодні можна однозначно стверджувати, що це захоронення жертв радянських політичних репресій періоду 1940–50-х років.

«Точно дату смертей ми сказати поки що не можемо, але ми впевнені, що це було після 1939 року, тобто після першого приходу радянської влади на територію Західної України. Є багато супровідного матеріалу, на основі якого вивчатимуть поховання, встановлюватимуть точні дати і кількість осіб, що загинули», – розповів керівник комунального підприємства.

Супровідний матеріал, який був знайдений разом із рештками, належить до польського і радянського періодів. Переважно це посуд, пляшки, взуття, залишки одягу й особисті речі. Важливо, що в кишені одного з загиблих дослідники знайшли довідку радянського зразка. Зараз із документом

працюють у лабораторії, після чого фахівці сподіваються встановити за ним особу загублого або принаймні точну дату смерті закатованих людей.

Водночас Руслан Забілий каже, що зі знайдених матеріалів поки що неможливо встановити національність загиблих. Єдине, що наразі вдалося з'ясувати, – це те, що серед інших є молода жінка.

Враховуючи деталі знахідки, працівники роблять висновок про певний почерк захоронення.

«Ми вже раніше працювали у подібних місцях, розрізняємо почерк НКВД і почерк нацистів. У цих двох поховальних ямах теж можна розгледіти певну манеру: рештки скидали в ями, крім людських, є ще кістки тварин, зверху – шар зі сміття. Також ми зафіксували велику кількість будівельних відходів і величезний шар насипного ґрунту. Перший розкоп має глибину 1,6–1,8 метра, другий – понад 2,5 метра», – додає Святослав Шеремета.

Наразі дослідники продовжують працювати на місці розкопів. Попереду в них – низка експертиз, робота з архівами і спогадами різних людей. Також за фактом виявлення поховання у Національній поліції вже відкрили кримінальне провадження.

За повідомленням Hromadske.ua

Одесу накрила «Зелена хвиля»

XX Міжнародна книжкова виставка-ярмарок «Зелена хвиля» відзначила свій ювілей «містечком видавництва» на Дерибасівській, півтора сотнею заходів для дорослих та дітей, конкурсами, музикою і кіно.

Одеський форум зібрав понад 100 книговидавців з усієї України, котрі представили широку палітру книг.

Поети літературної студії «Зелена лампа» влаштували літературно-музичні композиції. Аншлаг був на зустрічі з Любком Дерешем. Багато слухачів зібрав музично-літературний вечір групи «Біла Ліра», де звучали вірші В. Інбер, К. Бальмонта, В. Брюсова, А. Ахматової, – під акомпанемент скрипки і фортепіано. А виступ учасників проєкту «Голос країни 6» – вокально-

інструментального дуєту «A17» – привабив молодь.

Відзначили переможців IV Міжнародного конкурсу на кращий твір для дітей «Корнійчуківська премія», V Дитячого літературного конкурсу «Море талантів» та IV Конкурсу дитячого цифрового малюнка. Подіями «Зеленої хвилі» стали: авторський вечір О. Губаря; читання віршів Ю. Михайлика; вечір Л. Вой-

цехова; зустріч із Ю. Поймановим – сценаристом серіалу «Свати» і «Квартал 95»; презентації книги В. Костроменка і Г. Лазаревої. Відомий бізнесмен і мандрівник О. Меламуд потішив піснями під гітару.

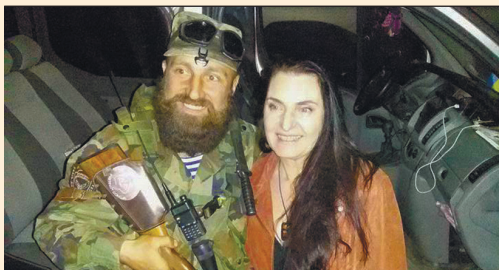
Завершилася «Зелена хвиля» джазовим концертом групи JULINOZA.

Інна ІЩУК,
Департамент культури і туризму
Одеської міськради

редактор
Христина ДИЧКО

культура і війна

■ ЛЕДІ ВОЛОНТЕР

У зоні АТО

Уперше ми зустрілися наприкінці літа 2014-го. Коли гучніше за вибухи на Майдані зазвучали сигнали тривоги зі східного кордону України.

Вона вже тоді організувала надпотужну підтримку передовій лінії боротьби за вільну й незалежну – спершу в Києві, згодом і поза ним. Тендітна постать, гордий і благородний погляд та готовність стояти за своїх до останнього – саме такою запам'яталась мені Діана Макарова при знайомстві. Вітальня її затишної оселі перетворилася на склад: від долівки й до стелі – стелажі з військовою формою, берцями, спальними мішками, білизною для бійців, плащ-палатками, наметами, медикаментами...

Війна набирала обертів. Вона долучилась до цього марафону – і до сьогодні не сходить із дистанції, перебуваючи завжди там, де найгарячіше.

Ф.О.Н.Д. (або ж Фонд Оперативної Національної Допомоги) – рятівна аббревіатура. Створена Діаною Макаровою організація допомогла багатьом: вижити, втримати позиції, не здатися. Це чудодійна здібність – зуміти компенсувати брак сил, матеріальних і духовних ресурсів – навіть на виснаженні власних резервів.

Нині Ф.О.Н.Д. – це міцна команда, а його місія – «люди перш за все».

Цього року вийшла друком книга Діани Макарової – «Сектор V. Захалявна книжечка дикого волонтера» (Київ, проєкт «Баловство»). Журналіст, блогер, колишній головний редактор українського сегмента «Живого журналу», нині вона розповідає нову історію – відверту і правдиву. Історію про наші страхи і сподівання, зневіру і безмежний оптимізм, історію про нових друзів і нових ворогів; про уламки старого життя, чисельні спроби змінити країну – і результат цієї важкої праці. Історію про кожного з нас.

Автограф-сесія

Книга написана мовою, що дозволяє читати на одному подиху. Але її зміст – змушує зупинятися на кожній сторінці: перевести дух, сприйняти щойно прочитане, зрозуміти, пригадати, переосмислити.

«Сектор V...» – це документ цілої епохи, яка вмістилась у два роки; концентрат нашої відваги, мужності, героїзму і готовності боротися за своє.

«Господи, бережи їх».

Бережи і цю країну – Країну Волонтерів, Господи. Тут кожен може стати переможцем...»

«І я не знаю, що мене чекає після війни – але цісті імена цих хлопчаків і чисте волонтерське ім'я – це те, за що я готова у будь-який бій, завжди».

«Я буду йти, поки треба...»

Христина ДИЧКО

Ми розмовляємо з Діаною Макаровою у Київському військовому госпіталі.

У неї за плечима – сотні поїздок на фронт, численні підрозділи, яким вдалося допомогти, врятовані людські життя і... втрати.

У шпиталі вона вкотре залікує власні рани і знову поїде на Схід. Нині усе її життя і життя Ф.О.Н.Д.у – там, де б'ється серце України.

– Діано, якщо порівнювати час початку війни і нинішню ситуацію: як змінилися культурні запити фронту?

– У 2014-му було трохи не до культури. Хлопці не мали часу й сил, аби відстежувати нові пісні, книжки, фільми. Той рік був м'ясорубкою. Але навіть у тій м'ясорубці потрібне було хоч якесь слово з великої землі – з України.

Тепер стало набагато легше. *Найперше*, з'явилося багато книжок про війну. Одна з перших – вірші Бориса Гуменюка. Там сильна поезія. Мене саму вразили його тексти. І хлопці читають. Вони задоволені, коли ми їм привозимо саме видання про АТО. Навіть уже перебирають і критикують.

– Як щодо музикантів та інших діячів культури на передовій зараз?

– Вони їздять на фронт. Співають, танцюють... але не завжди те, що потрібно хлопцям. Там багато молоді, їм бракує музики, яка лунає у їхніх плеєрах; бійцям хочеться побачити зірку, на концерт якої вони, може, мріють потрапити.

Та всі наші високі митці... я жодного разу не чула, що вони – на передовій лінії. Вони бувають у зоні АТО, але зазвичай співають для місцевих. А от там – де нульові блокпости, де на твій виступ збереться... ну, максимум 30 людей, бо всі інші тримають варту, – ні.

Зате туди їздять, наприклад, Леся Рой зі своєю командою, або ж Олег Каданов, соліст «Оркестру Че». Такі шибай-голови не бояться полізти на нульовий рубіж. Це волонтерство, яке заслуговує поваги, бо то завжди ризик.

– З часу виходу книги «Сектор V...» уже було про-

Волонтерські будні

Діана МАКАРОВА

ведено чимало презентацій. Як виглядає Ваша читачка аудиторія?

– Читачі цієї книжки поруч зі мною ще з Майдану. Це люди, яких я теж називаю Ф.О.Н.Д.ом. Волонтери – це ж не лише причетні до якихось благодійних органі-

зацій. Ні! Це велика частка України. Це бабуся, яка виділяє зі своєї пенсії кілька десятків гривень та в'яже шкарпетки, і навіть не підозрює, що волонтер. Та вона – суть і сенс волонтерства України, його платформа.

Ось хто передбачувано став моїм читачем. Ті, кому війна не була цікава, і не візьмуть цієї книжки. Чому? А їм страшно! Ця війна торкається усіх. Просто дехто загорнувся у свою мушлю і каже: «Ніні, мене це не хвилює!» Хоча знаходяться люди: раптом їм хтось порадив почитати, і... вони плачуть над книгою! Я рада цим сльозам.

Але відбулося ще й непередбачуване. Я дуже боялась оцінки фронту. Розумієте, «Сектор» – передусім жіноча книга про АТО. Я хвилювалася, що хлопці її взагалі не сприймуть. Аж ні! Раптово спалахнув такий попит, що я просто здивована.

Прогнозовано, що її захотіли почитати ті, хто нас знає, – можливо, просто із почуття поваги. Але раптом книгу почали замовляти і зовсім нові для нас підрозділи. Для мене

було одкровенням, коли я дізналась, що боєць ішов з одного блокпоста до іншого по передовій десь 7 кілометрів, бо надійшла його черга читати «Сектор». Це така відповідальність! Ти думаєш: дай Боже, щоб я там усе правильно написала.

От він, цей читач – волонтер, фронтовик і, можливо, та людина, яка ще ховається від мене.

– Чи заглядали Ви на кілька років наперед: як зміниться Ваше життя після війни, після перемоги?

– Мені здається, що я буду йти, поки треба. Буде зі мною команда – буду йти з командою, не залишиться поруч нікого – буду йти сама. Не зможу йти – буду повзти, не зможу повзти – буду лежати в напрямку перемоги. Я фанатик. Мені потрібна перемога.

А після... Як ми уявляємо перемогу? Феєрверки на площах міст, всі обіймаються, цілуються? Такого не буде! Нам підсунуть «таке» щось і скажуть: «Оце ми віддаємо, а це залишаємо собі. Отут, на лінії, стоятимуть наші війська». Боюся, що буде саме так.

Тому я продовжу працювати до тої перемоги, яка потрібна мені. І не тільки мені. Чітко і конкретно: наші кордони – прошу, віддайте назад. І Крим, будь ласка!

І якщо це раптово станеться, я боюся, що я тоді просто впаду. Я живу на ентузіазмі. Мене не можна зупиняти швидко. І зупинитись ніхто з нас не зможе одразу. Ми будемо все одно йти і розгрібати те, свідками та учасниками чого стали. А хто як не ми?

Фото з архіву Діани МАКАРОВОЇ

Команда захисників. Жовтень, 2015

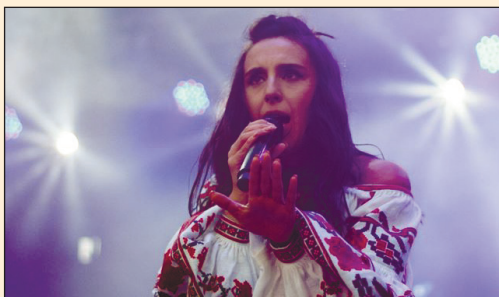
редактор

Єлизавета КРАСНІЧЕНКО

фестивалі

■ ДЖАМАЛА – «БАНДЕРШТАТІВКА»

Про переможницю «Євробачення 2016» Джамалу останнім часом говорять багато – і переважно хороше. Організатори фестивалю запросили співачку на «Бандерштат» ще до її участі у конкурсі. Тож не дивно, що у соціальних мережах розгорілася дискусія, яка чомусь завершилась одразу після перемоги Джамали. Хтось вважав її «не форматом» для цього патріотичного фестивалю, а комусь хотілося побачити «зірку джазу».

Врешті-решт, Джамала не тільки взяла участь у фестивалі, а й показала своє позитивне ставлення до українського національного одягу, адже вбралася у чудову вишиту сукню. Вдалося поспілкуватись зі співачкою перед її виступом...

– Ви вагалися, перш ніж сказати: «Так, я візьму участь у «Бандерштаті»?

– А чому я повинна була вагатись? Це фестиваль, який проходить в Україні, в чарівному місті Луцьку, в мене немає жодних причин, аби відмовлятися від нього. Адже у нас фестів не так і багато.

– Що змінила для країни, на Вашу думку, перемога на «Євробаченні 2016»?

– Змінилось ставлення до України – на більш позитивне. Ми намагаємось, нам дуже важко, ми хотіли швидко цих змін, але не все так просто... Те, що є у нас такі фестивалі, як «Бандерштат», підтверджує: Україна рухається у бік Європи.

– Були розмови про те, що «джаз і Джамала» – не формат «Бандерштату». А як Ви вважаєте?

– Я не можу сказати стовідсотково, але роблю висновок зі своїх сторінок у соцмережах, що багато приїждять, наприклад, зі Львова саме на цей фестиваль. Подивимось на реакцію людей, як вони приймуть мене, це буде найкраща відповідь на запитання. Мені здається, що кожна музика має свій час і свою аудиторію. Нам в Україні нема чого ділити.

– У нас дуже складна ситуація з легальною музикою. Чи покращилась вона після «Євробачення»?

– Пісня «1944» вийшла у Європі та в Америці. На жаль, в Україні не купують музику. З одного боку, нам треба покращити свою ментальність, а з іншого – маємо вимушений вибір: купити щось поїсти чи купити музику. Тому, поки у нас не буде економічної стабільності, я не вимагатиму цього від українців.

– Ви людина, яка високо злетіла. Чи були у Вас симптоми «зіркової хвороби»?

– Мені здається, що «зіркова хвороба» буває в людей, котрі досягли успіху легко, наприклад, виграли шоу чи ще щось. Я йшла до цього дуже поступово. У мене, я б сказала, бридкий правильний шлях: музична школа, музичне училище, консерваторія, перші музичні місця. Усе таке суперсолідке, аж бридко (посміхається), але за цим стоїть велика моя віра. Незважаючи ні на що, я робитиму те, що я люблю, те, у що вірю, і я буду завжди українською співачкою.

Еліза СОЛОДКА

Фестиваль українського духу

Єлизавета КРАСНІЧЕНКО

Десятий, ювілейний «Бандерштат» – фестиваль міжнародного масштабу – зібрав тисячі людей у місті Луцьку.

Цей просвітницько-музичний захід уже став брендом, адже за десять років, поступово набираючи обертів, він досяг світового рівня.

Цьогорічна програма була надзвичайно насиченою, бо на різні смаки відвідувачі могли обирати собі заходи. Хтось поринав у світ музики: працювало з сцени – головна, тиха нічна та urban stage. Майже цілодобово звідти лунали композиції у різних стилях.

Хедлайнерами головної сцени протягом трьох днів були: «Брати Гадюкіни», «Брутто» і «Тартак». Сашко Положинський – соліст гурту «Тартак» – виступав цього разу двічі: на акустичній сцені в перший день він презентував свій проєкт «Був'є», а на головній – на третій день – закривав фестиваль.

Це і не дивно, адже «Бандерштат» проходить у рідному місті виконавця, тому він вважає його «своїм», бо десять років поспіль був його учасником чи гостем. Відчувалося, що артист справді почував себе удома: він професійно запаливав аудиторію, багато жартував та розповідав чимало цікавих історій.

Сергій МИХАЛОК – лідер панк-гурту «Брутто»

До зграї «бандерштатівців» активно долучились білоруси: на гутірковій сцені виступив лідер опозиційної організації «Молодий фронт» Зміцер Дашкевич, а на головній музичній сцені – «Брутто». Чи-

мало дівчат і хлопців приїхали з Білорусі в Україну спеціально, щоби потрапити на «Бандерштат». Я запитала у них: «А чи є у вас подібні фестивалі та яка різниця між українськими і білоруськими заходами?» «А в нас немає фестивалів взагалі. Однак ми плануємо організувати у цьому році...» – відповіли мені, чим і засмутили, і потішили водночас.

Гутіркова сцена була теж різноманітною. Перевагою її було те, що всі охочі могли поставити питання тим, хто виступав.

Тому вийти на гутіркову сцену для її учасників – було чималим випробуванням. Адже здебільшого «бандерштатівці» ставили «незручні» питання, які часто летіли у бік промовців, як помідори. Проте провокацій та бійок не було, незважаючи на напруження й участь у гутірках народних депутатів Надії Савченко та Володимира Парасюка.

Декомунізація в Україні – проєкт Українського інституту національної пам'яті – сприймається неоднозначно. Попри відверту агресію з боку Росії та російсько-українську війну, знаходяться люди, які досі не можуть зрозуміти, для чого все це потрібно. Тому одним із найголовніших завдань сьогодення є просвітництво.

Про результати декомунізації розповіла історик, журналістка, представниця Українського інституту національної пам'яті Леся Бондарук: «Вдалося перейменувати за рік 1012 об'єктів (міста, селища, села, райони, вулиці). Зміна назви – це не зміна аргументації назви, тому для того, щоби провести декомунізацію, доводилось заглиблюватися в історію краю. ▶

Про витoki «Бандерштату»

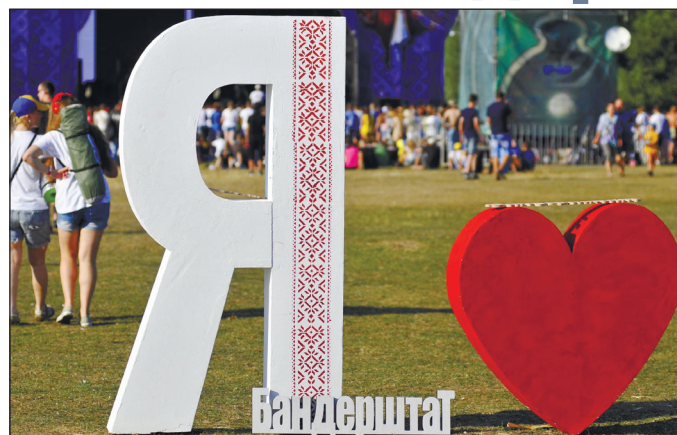
«Бандерштат» – один із найпотужніших українських патріотичних заходів, які об'єднують Україну.

Десять років тому команда молодих людей почала реалізовувати ідею просвітницького заходу для молоді. Наразі цей фестиваль можна назвати міжнародним, адже цього року в ньому взяли участь гості з Білорусі, Німеччини, Америки тощо.

Про те, як усе починалось, я поспілкувалась із виконавчим директором фестивалю «Бандерштат» Мариною Хромих.

– Ви починали з команди «Бандерштату»?

– На жаль, я не від початку в оргкомітеті. Двоє людей, які стояли біля витоків, – це Сергій Мартинюк та Ігор Гузь. На першому «Бандерштаті» мене взагалі не було, потім кілька

років я приїздила як відвідувач, а з 2010-го я, власне, вже в оргкомітеті – займаюсь вирішенням окремих питань. Загалом – це стала команда організації «Національний Альянс». Ми одне одного знаємо з громадської діяльності цього об'єднання.

– Як з'явилася ідея фестивалю?

– Автором ідеї є арт-директор фестивалю Сергій Мартинюк. ГО «Національний Альянс» дбає про популяризацію патріотизму серед молоді, пропагує здоровий спосіб життя. Сергій, долучившись

до цієї організації, мав непереборне бажання вести кілька проєктів, тож врешті у нього виник задум проводити такий фестиваль.

Починалось усе з невеликих концертів у закритих приміщеннях, але було прагнення вийти на відкритий простір. Адже завдяки такому формату можна масштабно пропагувати українську мову і культуру. Перші «Бандерштати» відрізнялися від сьогодення фестивалю тим, що було кілька умов: україномовна творчість, пісня патріотичного характеру.

Завдяки «Бандерштату» і його особливостям виховувалось молоде покоління музичних гуртів Волині, зокрема Луцька. Назва пов'язана з піснею «Братів Гадюкіних» «Ми хлопці з Бандерштату». Її текст багато чого пояснює. ▶

фестивалі

■ БУВ, Є І БУДЕ

Сашко ПОЛОЖИНСЬКИЙ – лідер гуртів «Тартак» та «Був'є»

У рамках «Бандерштату» була організована екскурсія в Загорівський монастир – місце, де відбувся бій між воїнами УПА та нацистами у часи Другої світової війни. Проте однією з інтриг агітації на екскурсію став факт, що саме там гурт «Тартак» знімав кліп до пісні «Не кажучи нікому».

«Це яскравий приклад того, як можна популяризувати історію своєї малої батьківщини, – зауважила Леся Бондарук, історик, представниця Українського інституту національної пам'яті. – Якби роздавали медалі найкращим патріотам свого міста, то, впевнена, Сашко Положинський її би отримав».

Поспілкувавшись із музикантом, автором пісень та лідером гурту «Тартак» і нового проекту «Був'є», дізналась про те, як інколи зіграна роль стає пророчою...

– Які Ваші улюблені фестивалі та яке місце серед них посідає «Бандерштат»?

– У мене багато спогадів про різні українські фестивалі, але, як не крути, «Бандерштат» для мене найрідніший. Це фестиваль мого рідного міста, і тут здебільшого грають гурти, які я із задоволенням слухаю.

– Як Ви гадаєте, у чому успіх «Бандерштату»?

– Я знаю кухню зсередини, і знаю, що команда, яка робить «Бандерштат», завжди намагається виправляти свої попередні помилки, пробує робити щось нове, цікаве, виходити на інший рівень. Щороку я бачу трішки кращу сцену, кращий звук, світло, кращий рівень організації і як наслідок – трішки більше людей приїздить щороку.

– Могли подумати, що пісня «Не кажучи нікому» стане актуальною сьогодні?

– Звичайно, що я не міг подумати про те, що ця композиція, як і багато інших, набуватиме нової актуальності. Все-таки пісня – про події, які вже відбулися в Україні. А до того ж – навіть у нічних жахіттях не могло наснитися, що Віктор Гурняк, хлопець, який знявся в головній ролі у кліпі (він зіграв загиблого повстанця) – загине у російсько-українській війні на полі бою... Я не міг подумати і про те, що пісня – данина пам'яті тим, які віддали свої життя за Україну багато років тому, стане даниною пам'яті людям, котрі зараз гинуть.

► Декомунізація, насамперед, показала проблеми наших із вами історичних знань, брак національної свідомості та патріотизму.

Не можна ставити спочатку хліб, а потім думку, ідею, Батьківщину. Не можна торгувати культурними, історичними та духовними цінностями. Зберігати символіку тоталітарних режимів – це образити пам'ять тих людей, які втрачали своє здоров'я і життя заради України».

Про декомунізацію у їхньому рідному місті розповіли активісти із Кропивницького. Обласний центр, колишній Кіровоград, у якому точилась чи не найгарячіша боротьба за українську назву. Незважаючи на велике бажання проросійської частини населення назвати місто Єлисаветградом, здоровий глузд переміг. Голова обласної «Просвіти» міста Кропивницький, кандидат педагогічних наук Олександр Ратушняк та його друг, кандидат історичних наук Юрій Митрофаненко розповіли, як їм вдалося переламати ситуацію на користь української назви. Була організована Всеукраїнська конференція «Перейменовувальні процеси в топонімії як ціннісний вибір українського суспільства», на яку скликали науковців з усієї країни.

«Таке враження, що на всю православну церкву – декілька святих: Петро (Санкт-Петербург), Катерина

«Бандерштат» – дарує радість!

(Катеринослав), Павло (Павлоград), Олександр (Олександрівськ), Єлисавета (Єлисаветград). І чомусь усі імена святих якимось дивним чином збігаються з іменами царів. Крапка у перейменованні поставлена», – розповів Юрій Митрофаненко.

«Можливо, «кіровоградці» проти цієї назви, а ми, кропивничани, жителі міста Кропивницький, не проти», – зауважив Олександр Ратушняк, розповідаючи про боротьбу за українську назву міста. Близько 20 кропивничан приїхали на «Бандерштат».

У рамках літературної сцени відбулася зустріч із одним

з найпопулярніших сучасних письменників – Сергієм Жаданом, який до того ж виступив як артист гурту «Жадан і собаки» – увечері на головній сцені. Письменник співак вразив новим амплуа та енергетикою, з якою виконував пісні. Відбулось також кілька презентацій від книгарні «Є». Окрім цього, на території фестивалю можна було придбати чимало унікальних книг за доволі помірною ціною.

Паралельно з нічною сценою відбувались кінопокази. Протягом трьох днів учасники фестивалю подивились такі фільми: «Політ зо-

лотої мушки», «Холодний Яр», «Крим. Опір», «Той, хто пройшов крізь вогонь», «Хто, як не ми?», «Тіні забутих предків» та «Синевир». Інколи стрічки слугували «вечірньою казкою» для гостей, адже часто вони до наметів не доходили, а засинали біля кінолокації.

Великою перевагою «Бандерштату» та низки фестивалів, які його наслідують, є пропаганда здорового способу життя. Ранкова йога, турніри з футболу, армреслінгу, стрільба з лука та багато іншого пропонували «бандерштатівцям». Та найголовніша умова, яка сприяла збереженню спокою і здорового глузду, – заборона вживання алкоголю. Тож на території фестивалю кожен почував себе в безпеці.

Чому «Бандерштат» успішний? Найперше – це робота над помилками, яку проводили організатори кожного разу, і шалене бажання зробити його ще кращим. Для когось фестиваль – 3 дні, для організаторів він триває близько року. Плідна робота дає свої результати, адже за ці роки у фестивалю з'являються послідовники, які організують подібні заходи у своїх регіонах. До прикладу: «ГайдаFest», «Фестиваль нескореної нації – Холодний Яр» та багато тих, які не хочуть ззнаватися, звідки виникла ідея створення інформаційно-просвітницького фестивалю.

► **– Чому вирішили поєднати музику з інформаційно-просвітницьким наповненням?**

– Враховуючи те, що команда, яка робила «Бандерштат», – це громадські діячі, то природньо, що виникла така ідея. Коли музична частина ще не працює – збиратись та дискутувати на найактуальніші питання нашої країни. Якби це були люди, які хотіли б заробити грошей, то підгрунтя було б зовсім інше...

– Чому змінились умови, які були на початку?

– Насправді тих гуртів, які мають у своєму репертуарі патріотичні пісні, не так уже й багато. Їх можна перерахувати на пальцях двох рук, і ще лишиться кілька вільних пальців. Якби досі стояла така умова, то нам би доводилося возити одні й ті ж колективи з року в рік. І ми б не були цікавими у плані музичному, тому якось вирішили цю умову відкласти. Таке рішення

Нове покоління бандерштатівців

ухвалили для того, щоби розширювати межі фестивалю. Ми просто теж розуміємо, що треба розвиватись та рухатись вперед.

– Є чутки про те, що «Бандерштат» востаннє у Луцьку...

– Ці чутки з'явилися минулого року, але ми вирішили, що

для Х фестивалю це не варіант. Не можемо сьогодні сказати, куди буде перенесений захід.

– Скільки членів оргкомітету та який їх орієнтовний вік?

– У нашій команді 20 людей – це так званий кістяк: Сергій Мартинюк, Ірина Гладун, Юля

Гришук, Ірина Гаранчевська, Наталка Будчик, Юля Сливинська, Богдан Бальбуза, Макс Каширець, Оксана Киричук. Це ті люди, на яких тримається все. Також є волонтери, які долучаються до фестивалю, працює 150 регіональних координаторів. Переважно молодь – віком від 19 до 35 років.

– «Бандерштат» можна назвати брендом. Як Ви гадаєте, у чому успіх вашої команди?

– Мені здається, секрет нашого успіху, як і будь-якої іншої справи, у тому, що все побудоване на ідеї, вона у нас присутня, вона нас веде – і це як величезний стержень, навколо якого все розвивається. Якби ідея полягала в тому, щоб заробити грошей, – це би не мало того духу, що його несе «Бандерштат». Ми почуваємося в безпеці, затишку, комфорту, цього немає на інших фестивалях.

редактор
Світлана СОКОЛОВА

КІНО

■ НЕ ПРОГ'АВ НОВИНКУ!

До кінця року на екрани кінотеатрів вийде сім нових українських картин, багато з яких знімали цього річ.

Із 13 жовтня – «Микита Кожум'яка».

Анімаційний фільм-фентезі Манука Депоєна. Історія Микити, 12-річного сина Кирила Кожум'яки, який переміг останнього Змія. Микита не успадкував силу батька, та завдяки характеру й хитрості має врятувати світ.

Анімаційний фільм – у форматі 3D.

Із 14 жовтня – «Червоний».

Фільм зняв режисер Заза Буадзе – за однойменним романом українського письменника Андрія Кокотюхи.

Українці – повстанець Данило Червоний та радянський льотчик Віктор Гуров – воювали за різні ідеали, але зустрілися в одному таборі як каторжани. Зрозумівши, що Батьківщина в них одна, вони протистоять репресіям начальника табору майора Абрамова, підступності ватажка злодіїв Колі Тайги та роблять спробу вирватися на волю, піднявши повстання.

Зйомки фільму «Червоний»

Картина створюється за фінансової підтримки Держкіно, яке виділило на зйомки 10 мільйонів гривень (50% від загального бюджету стрічки).

Із 27 жовтня – «Чунгул».

Містичний трилер від режисерів В'ячеслава й Олександра Альошечкіних.

Денис переганяє автомобіль клієнта і зупиняється у віддаленому селі для непередбаченого ремонту машини. Однак, аби покинути це дивне місце, кожен чужинець має заплатити свою ціну місцевому чаклуну. Для головного героя вона буде ще страшнішою, бо в нього закохується дочка чаклуна.

Фільм у прокат вийде в 3D-форматі.

Із 10 листопада – «Гніздо Горлиці».

Картина Тараса Ткаченка – найкращий український повнометражний фільм Одеського кінофестивалю – розповідає про українку Дарину, яка вирушила до Італії на заробітки. Її сім'я на Батьківщині розвалюється, а юна дочка вагітніє від хлопця, який не збирається з нею одружуватися. Дарина зустрічає чоловіка. А коли повертається з Італії, виявляється, що теж вагітна.

Із 24 листопада – «Правило бою».

Перша українська спортивна драма від режисера Олексія Шапарева, якого надихнули досягнення дворового олімпійського чемпіона з боксу і чемпіона світу серед професіоналів за версією WBO Василя Ломаченка.

Із 15 листопада – «Жива».

Історична драма базується на реальних подіях 1950-х років. Анна Попович, рятуючись від переслідувань МДБ, потрапила в табір УПА. Її віщі сні рятують повстанців від загибелі.

Із 22 грудня – «Сторожова застава».

Пригодницьке фентезі Юрія Ковальова – екранізація однойменної книги Володимира Рутківського.

Школяр Віктор через загадковий портал потрапляє на тисячу років назад, де знайомиться з богатырями Олешком Поповичем, Іллею Муромцем і Добринею Микитичем. Разом вони стають на захист Сторожової застави від половців.

Пам'яті побратима

Світлана СОКОЛОВА

Презентовано фільм із нагоди річниці загибелі українського воїна – засновника групи захисників-побратимів.

Документальна картина білоруського режисера Антося Цялежникау присвячується пам'яті Віталія Тіліженка (позивний «Кекс») – засновника та бійця тактичної групи «Білорусь» 5-го окремого батальйону ДУК «Правий сектор», активного учасника Революції Гідності 2013–2014 років. Він загинув у ніч проти 10 серпня 2015 року в бою поблизу селища Біла Кам'янка Донецької області.

Показали стрічку в Національному музеї історії України у Другій світовій війні.

Присутні побачили відео від самого Героя, почули спогади про нього друзів та рідних, дізналися про волонтерську й громадську діяльність та бойові будні загиблого.

У своєму зверненні режисер фільму Антось Цялежникау зазначив, що переживаючи з нами тернисту історію нашої країни, перейнявся повагою до героїчного й волелюбного народу, який упродовж усієї своєї історії доводив справами пра-

Віталій Тіліженко

во на свободу й незалежність. «Мені пощастило бути знайомим з одним із його представників – Віталієм Тіліженком. Він не тільки був українським патріотом, але й став великим другом білоруського народу, який також бореться за свободу і право бути незалежним».

Після перегляду картини Віталія згадували, зна-

йомлячись із матеріалами про нього, представлені на експозиційній площі музейно-виставкового проекту «Україна. Реалії сучасної війни». Момент передачі речей Тіліженка музеєві є у фільмі.

«Їх привезли побратими, вони були залиті кров'ю. Бронжилет, фляга, пробита ку-

лями, окуляри, – розповідає Ірина Коцаб'юк, завідувача відділом музею. – З речами працювали реставратори, аби зберегти сліди крові. Люди мають побачити, як їхні захисники віддають життя».

Коли розпочалася війна, патріот заснував Міжнародний благодійний фонд волонтерської допомоги воїнам «Волошка», а згодом і сам добровольцем пішов на фронт.

«Це вже четвертий фільм Антося Цялежникау із зони АТО. Режисер їздить туди і, перебуваючи на передовій, знімає, – каже директор фонду «Волошка» Анжела Душаєва. – Дуже цікавий документаліст. Наприклад, створив фільми про білорусів: добровольців, які захищають Україну, та художників, які малювали в зоні АТО».

Музей представив фільм у рамках свого проекту «Клуб історичного кіно».

Фото авторки

Речі героя

Фаворити серпня

Українські кінематографісти зібрали ужинако перемог.

Дев'ятий Львівський міжнародний фестиваль короткометражних фільмів Wiz-Art найкращим українським фільмом визнав стрічку Філіпа Сотниченка «Син».

Сюжет такий: під час політичної кризи молода пара перебуває у процесі розлучення. Мати хоче з дитиною виїхати за кордон, але батько проти. Журі відзначило фільм за те, що головний герой (батько) вчиться розуміти, що є найважливішим у житті, і за те, що персонажі не гарні чи погані, а справжні.

Спеціальну відзнаку отримала стрічка «Кров» режисера Валерії Сочивець. Молода волонтерка Настя закохується у друга-підлітка Юру.

Кадр із серіалу «Професіонали»

Якось вона захотіла, аби він став першим, та не кожен хлопець наважиться на це. На думку журі, фільм працює з наповненням та зображенням у вишуканий експериментальний спосіб; фрагментар-

на оповідь захована у пазлах визначень.

Приз глядацьких симпатій в українському конкурсі дістався картині «Чорногора» Тараса Дрона. Дванадцятирічний Юрко живе у гірському селі з

мамою. Тато – на заробітках у Польщі. Боротьба за його вантажівку стає історією дорослішання.

А телесеріал «Професіонали» помітили на Міжнародному фестивалі анімаційних фільмів для дітей і молоді «Золота монета Костянтина» у Сербії. Спеціальною згадкою журі в номінації «Телесеріали» відзначено дві серії циклу – «Кухар» і «Столяр».

Музичний серіал виготовлений студією «Новатор-фільм» за підтримки Державного агентства України з питань кіно. Режисер анімації – Степан Коваль, продюсер – Ганна Полоніченко. Техніка виконання – пластилін та ляльки. Хронометраж серії – 5 хвилин. Герої визначаються із професією, випробовуючи себе в різних галузях.

редактор
Роман РАТУШНИЙ

фотокраїна

«ФотоПАВЛО»

Ростислав КОНДРАТ

Наприкінці липня в селі Дмитровичі, що на Львівщині, відбувся третій пленер «ФотоПАВЛО», який був присвячений пам'яті Павла Дроб'яка – неординарної особистості, фотографа, сільського філософа, колеги...

Дмитровичі розташовані за 20 кілометрів від Львова. Тут Павло народився, виріс і звідси помандрував до культурної столиці, а згодом осів у Івано-Франківську, де прожив 22 роки. Власне, на івано-франківський період припала його творча зрілість, і саме в цей час він найбільш продуктивно працював. У 1997-му повернувся у Дмитровичі, де й прожив останні 12 років.

Він був у числі тих, які у грудні 1989 року створювали Національну спілку фотохудожників України і стали її основою. З 1991-го Павло – вільний фотограф. Співпрацював з фотоклубами Львова («Будівельник», «Семафор») та Івано-Франківська («Ватра»), а в 1989-му влився в колектив народного фотоклубу «Колумб» (Тисмениця).

У 1989 році мав персональну виставку в рамках I Міжнародного художнього бієнале «Імпреза» (Івано-Франківськ) та групові виставки з художниками у 1986-му (Каунас, Литва) і 1988-му (Івано-Франківськ). 1993 рік – персональна виставка в Івано-Франківську. У 1994-му реалізував авторський проєкт Методія.

У 2008 році в Івано-Франківську з нагоди 60-річчя автора відбулася виставка його кращих робіт під назвою «ФотоПАВЛО». Павло Дроб'як – учасник численних фото-

виставок та міжнародних фотосалонів у кількох десятках країн світу. Медалями різного гатунку і дипломами відзначено чимало його робіт. Окремі твори зберігаються у приватних колекціях, зокрема в Канаді, у фондї Фотоасоціації Сарагоси і в Музеї фотографії Серданьйоли дель Валлес (Іспанія), а також у Центрі візуального мистецтва «Батана» (Ровінь, Хорватія). У 1996 році фотограф отримав відзнаку AFIAP (художник Міжнародної федерації фотомистецтва).

У період проживання Павла в Дмитровичах його регулярно провідували колеги-фотографи зі Львова, Винників, Івано-Франківська, Коломиї, Тисмениці та інших міст. Спогади, фотографування, нескінченні бесіди про фотографію, фільмування – все це створювало особливу атмосферу. Павло також регулярно навідувався до своїх колег.

Раптово все обірвалося у 2009 році: не стало вільного фотографа... Але друзі не забули його, і 12 липня 2013-го, в день Апостолів Петра і Павла, в день покровительки фотографів Святої Вероніки (також це ще й День фотографа), на могилі Павла, за ініціативи його товаришів із Прикарпаття і Львівщини, було встановлено металеву форматну фотокамеру на тринозі.

Два роки тому, коли пленер проходив уперше, – то була задумка івано-франківських і львівських друзів талановитого митця: зібратися в Дмитровичах, щоби в тісному колі позгадувати минуле, поділитися життєвим досвідом... До компанії долучилися Павлові друзі з Одещини, Миколаєва, Рівного. Наступні роки коло учасників значно розширилося – це вже були фотографи з Києва, Сум, Харкова, Чернівців, Кам'янець-Подільського, Луцька, а також із Німеччини.

Чимало з них особисто не зналися з Павлом, але цікавість до його творчості привела до Дмитрович.

Щоразу кілька днів у маленькому гостинному селі – це чудова нагода для спілкування, а для місцевих жителів – прекрасна можливість познайомитися з творчістю фотографів із різних куточків України. Щовечора на обійсті Дроб'яків влаштовують імпровізований кінотеатр, ключовим пунктом програми якого є фотовідеофільм «ФотоПАВЛО», в якому зібрані матеріали з життя Павла 1980–90-х років, – це період, коли він найбільш повно розкрив грані свого таланту.

Окрім цього, демонструються авторські фотофільми

Володимира Оглобліна (Харків), Миколи Тинкалюка (Винники), Юрія Саніна (Кам'янець-Подільський), Яреми Проціва (Коломия) та інших авторів.

У 2015 році до учасників пленеру приєднався Юрій Андрухович, який товаришував із Павлом Дроб'яком ще з юнацьких років і саме тоді написав вірш «ФотоПАВЛО», таким чином давши фотомайстрові псевдо, яке супроводжувало його до кінця життя. Власне, з цього твору, який датований 1985 роком, Юрій Андрухович розпочав свій авторський літературний вечір на подвір'ї Дроб'яків, де «ФотоПАВЛО» провів останні роки свого земного життя. Письменник також ділився спогадами про Павла, й це стало своєрідним одкровенням для дмитрівчан. Атмосфера була напрочуд домашня.

В наступні роки планують запросити до Дмитрович, окрім фотографів, ще й письменників, художників, архітекторів, журналістів – друзів Павла, з

якими свого часу його зводила доля і з якими він випив на одну... чашку кави.

Завершується пленер фотовиставкою у місцевому Будинку культури, яка складається з робіт учасників зібрання попередніх років; весь матеріал – дмитровицький.

Останній день пленеру звичайно проводять у Львові: екскурсія містом, фотозйомка, відвідини творчих робітень львівських фотомайстрів – Олександра Швеця, Ірини Баранської, Олега Огородника, Василя Пилип'юка.

Фотографія нас усіх понайоміла, потоваришувала, і ми пам'ятаємо тих, кого вже нема серед нас. «ФотоПАВЛО» скликає друзів!

редактор
Тетяна ЧЕРЕП-ПЕРОГАНИЧ

Мистецька родина

■ НЕ МОЖНА ЖИТИ ТАК, НІБИ
НІЧОГО В КРАЇНІ НЕ ВІДБУВАЄТЬСЯ

Майдан, війна на Сході країни... Весь цей час родина Іванцових активно займається волонтерством. Розповідає Міла Іванцова:

— Людина завжди знаходить сили і час на те, що для неї є важливим. Правда, інколи здається, що сил уже зовсім немає, марафон цей затягнувся, але дивись на інших, хто не опускає рук, дивись на хлопців, які на передовій або щойно звідти, і розумієш, що гріх жалітися. У якийсь спосіб намагаєшся відновити сили і йти далі.

Ще до Майдану, просто за збігом обставин, я почала допомагати сільським бібліотекам, сама не думала на старті, що виникне такий потужний рух — «100 книжок для сільської бібліотеки». Це вже було волонтерство, хоч так його ще не називали. Ніким не фінансоване, із власної ініціативи, власними силами і часом, за підтримки таких самих небайдужих людей — не за гроші, навпаки — ще свої вкладали. Потім цей рух злився з дорогою для нас Бібліотекою Майдану. Звідти було відправлено у села неймовірну кількість хороших книжок, принесених доброчинцями. Це був такий собі «вірус Майдану», який розлітався усюю країною, — лишилися дуже теплі і піднесені спогади.

Ще ми брали участь в акції «Розмалуй шолом захиснику Майдану!», потім допомагали і допомагали кільком військовим підрозділам, де служать знайомі бійці. Ми не є членами ніяких волонтерських організацій — це наш особистий вибір, робили і робимо в міру сил, що можемо.

Допомагали і біженцям. Галя чимало часу з кінця зими провела на волонтерському транзитному пункті на Південному вокзалі Києва, допомагаючи подорожнім воїнам. Ми знаємо особисто багатьох волонтерів із різних напрямків доброчинності, спілкуємося, перетинаємося, ситуативно допомагаємо одне одному. Це таке неформальне братство різних волонтерів, яким не потрібні керівники із вказівками, посвідчення, зарплатня — вони виникають там, де не справляється держава, і затикають собою пробоїни нашого великого корабля, на якому пливемо всі разом, вичерпують воду і вирулюють цей лайнер, куди треба, або просто не дають йому потонути.

Колись про це напишуть, усвідомлять, проаналізують, а поки що... Я вважаю, що люди, які живуть, ніби нічого в країні не відбувається (як їм це вдається?!), дуже обкрадають себе. Вони не помітили Майдану, їх не заціпає війна, можливо, вони заощадили на цьому час, сили і кошти, але одночасно збіднили себе на щось набагато важливіше, я точно це знаю. І вдячна долі за пережиті емоції, за людей, яких мені послало життя за ці останні роки, бо то неймовірні люди.

Тетяна
ЧЕРЕП-ПЕРОГАНИЧ

Міла і Галина Іванцові — мама і донька — щирі й позитивні, талановиті й цілеспрямовані.

Якщо Міла Іванцова в літературі вже давно, її книги видаються великими тиражами, вона володарка почесної літературної відзнаки «Золоті письменники України», то Галина — авторка поки що одного роману «Поверни мене в Японію», який став дипломантом «Коронації слова» у 2014 році. Але письменництво захоплює її все більше. Про те, чим живуть літераторки сьогодні, над чим працюють і про що мріють — у розмові з ними.

Міла Іванцова: «Я взагалі не дуже гонорова, маю великий відсоток самоіронії...»

— За освітою Ви педагог. Що спонукало до перших кроків у літературу?

— Це сталося досить несподівано для мене самої. Маю диплом філолога з російської і французької мов, але ніколи не збиралася бути письменником. Та зірки зійшлися саме так. Спочатку прийшли вірші, потім «малі форми», а потім і романи. Вірші, правда, зникли.

Хто знає, можливо, літературна творчість колись так само несподівано покинула мене, як і прийшла. Прийму це спокійно, з усмішкою. Я взагалі не дуже гонорова

Коли у родині одразу два письменники

письменниця, маю великий відсоток самоіронії, це вакцинує від зіркової хвороби.

— З чого сьогодні складається Ваш творчий доробок? Чим найближчим часом плануєте потішити свого читача?

— Починаючи з 2009 року — вийшли з друку 7 моїх романів (4 з них також російською мовою в авторському перекладі) та книга для підлітків у серії «Дівчатка зі спорту». Це біографічна повість про одну з наших чемпіонок. Є збірка оповідань у серії «Теплі історії». Ще долучилася до створення кількох антологій української сучасної малої прози, здійснила переклад роману сучасної французької авторки на українську мову, а також двох чималеньких документальних книжок про Майдан український та про Майдани в країнах Сходу. То були переклади з російської на україн-

ську і навпаки. Наразі працюю над романом, який потребує багато сил, часу й емоцій, а ще очолюю нову редакцію української сучасної літератури у «Видавничій групі КМ-Букс».

— Що дають Вам зустрічі з читачами?

— Це дуже цікаво — наживо спілкуватися з читачами, коли усвідомлюєш, що вони у тебе є, що вони небайдужі, інколи бачать у героях себе, нерідко — в героїнях бачать автора, переживають за долі персонажів, часом навіть вимагають писати продовження. Це велике щастя автора — знати, що його читають і чекають на нові книжки. Знаю, що з моїх зустрічей читачі виходять такі... «накачані» енергією. Я люблю своїх читачів і поважаю їх. Думаю про них, коли пишу.

Галина Іванцова: «Відчуваю необхідність писати»

— Література — це остаточний вибір, чи маєте любов іще до якої професії?

— Ще досі, маючи одну видану книгу, другу — на підході («Японські історії» серії «Відкрий світ») та участь у збірці, мені важко назвати себе письменником. Можливо, коли триматиму в руках свою другу книжку, я це й усвідомлю (посміхається). Поки література має для мене характер хобі. Цікаве заняття, яке мене захоплює. Проте все більше відчуваю необхідність писати.

Що стосується професії — то за освітою й фінансист, і достатньо довго працювала у цій сфері. Але, сказати правду, особливого задоволення від цього не отримувала.

— Поділіться враженнями від виходу першої книги.

— Вперше свою книгу я взяла в руки на Львівському книжковому форумі. Це було неймовірне відчуття. До цього в електронному форматі я бачила верстку та обкладинку. Але книга — як вона є, друкована, із запахом свіжої фарби, — це щось особливе. Я притисла її до грудей і ходила Форумом, розглядаючи видавничі новинки. Інколи відкривала книжку від себе, торкалась пальцями обкладинки, читала назву та ім'я автора і не могла повірити, що це моя книжка.

А потім почали з'являтися перші відгуки. І тоді прийшло розуміння, що текст, над яким я працювала, читають зовсім незнайомі мені люди. Дуже цікаво отримувати зворотній зв'язок від читача.

Змінюють світ на краще

І пані Міла, й Галина, окрім літератури, мають іще безліч захоплень.

«Якось дуже цікаво всього навчитися, спробувати самому, знати, що вмієш, особливо це стосується різних видів хендмейду», — ділиться Галина.

Вона, до речі, захоплюється декупажем, а мама — розписом по склу. Також вони реставрують старі речі чи навіть меблі. А ще — дача з газоном і квітами — робота і відпочинок від столичних стресів...

Галя дуже любить куховарити — це ще один вид її творчості. Вона з нічого може зробити смачний обід із різними стравами, шикарно смажить шашлики і навіть уміє пекти еклери! «Я теж непогано готую, — підхоплює розмову Міла Іванцо-

ва, — але еклери — то прийшло від бабусі до неї повз мене, бо три мої спроби з ними були невдалими. Я не маю терпіння і зазираю в духовку, а кульки тут же перетворюються на млинці. Тож тепер замовляю їх у Галі».

Ще донька зманила маму кілька разів на майстер-класи з живопису, і був у їхньому житті потім період активного малювання олійними фарбами. Міла Іванцова навіть розписувала ящики від боекомплектів для аукціону на користь наших бійців.

От так і живуть: цікаво і корисно, змінюють світ на краще, як би це пафосно не звучало. І впевнені: якщо кожен щодня зробить хоч трішечки не тільки для себе, а й для довоколишнього світу, життя у нашій країні швидше стане ліпшим.

редактор
Любов ЯКИМЧУК

на перехресній станції

■ МИСТЕЦЬКЕ 25-РІЧЧЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

З нагоди Дня Державного прапора та 25-річчя незалежності України у столиці, на території Національного музею народної архітектури та побуту України (село Пирогів), відбудуться святкові мистецькі заходи та встановлення Світового рекорду – найбільшого національного прапора з квітів. Про це повідомляють організатори.

Всеукраїнська акція «Прапор України – прапор миру!» об'єднала українців із різних областей, які долучились до вирощування квітів та складання їх у рекордний прапор, площею близько 15 000 квадратних метрів. Досягнення буде зафіксовано одночасно Книгою рекордів Гіннеса та Книгою рекордів України.

У колоритному музеї села Пирогів 23-го серпня, під час відкриття рекордного прапора, реалізують святкову мистецьку програму, в якій братимуть участь провідні діячі України, Національний хор імені Г. Верьовки, артисти «Народної філармонії», гурти та солісти з різних куточків нашої держави.

Запланована унікальна виставка світової селекції квітів, виставка-ярмарок книг та ужиткового мистецтва, де будуть представлені, зокрема, такі видавництва, як «Час майстрів», «Майстер книг», «Видавництво Старого Лева».

Також відбудуться флешмоби та інші заходи на різних локаціях музею: прапорний хід за участю волонтерів, бійців АТО, громадських активістів; церемонія нагородження народними орденами учасників АТО, капеланів та волонтерів; покази українського кіно та презентація від Всеукраїнського фестивалю українського кіно і пісні імені Івана Миколайчука «Миколайчук-Фест» – на граді в експозиції «Карпати»; вечорниці української пісні та козацький куліш для гостей свята; показ вистави «Молоді вітри»; виступи фольклорних гуртів Київщини, співаків фронтонних концертів, народних та заслужених артистів України, гуртів української музики.

Будинок «Слово». Будівництво

Любов ЯКИМЧУК

«У Харкові виводиться будинок письменників – житлокооп «Слово»... Будинок цей на 5 поверхів, помешкання на 3–4 кімнати.

Всіх помешкань 64. Кожне помешкання матиме сучасне устаткування. Над п'ятим поверхом спроектовано солярій з душами для літа. У дворі влаштовуються спортмайданчики і дитячий садок. Виводиться цей будинок за проектом архітектора М. І. Дашкевича». Читаєш і хочеться туди переїхати, але переїздити доведеться в минуле. Бо так писав у 1928 році журнал «Всесвіт».

Будинок цей, попри те, що на дворі радянська влада та «українізація», письменники будували за свої кошти. Це була тоді поширена практика. В Харкові, тодішній столиці Української Радянської Республіки, один за одним з'являлися кооперативні будинки для різних соціальних груп – переважно для працівників заводів та фабрик. У випадку зі «Словом» – це був перший будинок для інтелігенції. Увійшли до кооперативу не лише письменники, як-от Микола Хвильовий, Михайль Семенко, Майк Йогансен, а й художники (той же Анатоль Петрицький та Вадим Меллер), актори (Валентина Чистякова і Наталя Ужвій) і навіть режисер театру «Березіль» Лесь Курбас.

«Автобусом до будинку їхати в напрямку до парку (зупинка на Басейній вулиці). Відтіля йти Шпитальним провулком. Хто їде трамваєм, хай сідає у вагон марки: 3, 7, 10 і 11 (вставати на розі Басейної та вул. Дзержинського)», – повідомляли газети.

«Кожне мешкання складалось із п'яти або чотирьох кімнат, – згадує Володимир Куліш, син драматурга Миколи Куліша. – Кімнати виходили вікнами на двір і на вулицю. Були вони досить просторі, ясні. Кожне мешкання було побудоване так, що ви заходили до невеличкого передпокою, з якого був вхід до кожної кімнати. Усі мешкання мали

лазничку, вбиральню, кухню з невеличкою піччю і її треба було опалювати вугіллям; або деревом, коли ви хотіли нагріти воду на кулінь чи прання. Будинок мав центральне парове опалення».

«Кожний пайовик мав щорічно сплачувати певну суму, – пише у спогадах Тетяна Кардиналовська, – і приблизно за п'ятнадцять років виплатити вартість свого помешкання». Організовано кооператив було 1926 року. Ініціатором створення будинку для письменників був Сергій Пилипенко, чоловік Кардиналовської, тому він і очолив житлокооп. Будівництво почалося у 1927-му.

Побудувати будинок для письменників – справа хороша, особливо, коли письменники жили «в дуже поганих умовах». «Не кожен навіть має окрему кімнату – де жити з родиною», – писав журнал. Наприклад, Павло Тичина мешкав спочатку у ванній кімнаті газети «Вісті», потім на кухні, далі жив у чотирьох з друзями.

А Микола Куліш заявляв у листах до дружини: «Найстрашніше – так це... блошиці. Різного розміру, як жуки – максимум, і як кропив'яне насіння мінімум. Вони розмножилися завдяки нашій відсутності й заселили всі ліжка і гамаки. Першу ніч мене закутали. На другий

день я розпочав війну й почистив гамак – штук 50 порізав кишеньковим ножиком, змастив гасом. Увечері перед сном я побачив одного, що сидів на подушці і дивився на мене, вилупивши очі. Я теж вилупив очі. Потім я його спалив і попіл вилупив у вікно».

«Працювати в таких умовах неможливо. Ось чому будівництво житлокоопу «Слово» має значіння, зрештою, для розвитку української культури», – пише все той же журнал «Всесвіт». А Володимир Куліш підтверджує: «Як на роки гострої мешканевої кризи столиці, «Слово» нам видавалось чудом. Після тісноти, комуністичних невогид, спільних вбиралень, кухонь і т. п. «Слово» можна було назвати люксусом».

Утім, будівництво затягнулося, виникали то одні проблеми, то інші. «Хата ще не готова. (Сьогодні вранці я був там). Вигляд пристойний, білять, фарбують, – пише в листі Іван Дніпровський. – І в «себе» в кімнатах я застав фарб'ярів і дівчат, що миють вікна, співають пісень і т. д. Чотири дні – і наші хатинки будуть готові. Числу к першому, приміром, всі етажі будуть готові, хіба що за винятком самого найнижчого... Кардинальне питання: котли (вони ж і казани) – коли вони будуть? К Різдву, через місяць, завтра, сьогодні – здається, нікому ще невідомо...»

Вирішувати це питання випало письменнику Антонові Дикому. Довелося йому їхати за казанами для опалення до Гомеля. «З будинком «СЛОВО»: чув я в останні дні, що поїхав Антін Дикий до Гомеля за

казанами центрального опалення, бо їх не прислали в термін», – пише Юрій Яновський.

Але не вистачало не лише матеріалів (із цим письменники якось могли поради́ти і домовитися про доставку), а й грошей на ці матеріали. І от трапилася прекрасна нагода знайти їх.

За ініціативи самого Йосипа Сталіна, у лютому 1929 року в Москві мав розпочатися «Український тиждень». На цей тиждень української культури запросили українських письменників. І наші «слов'яни», як вони себе тоді називали, поїхали туди із цією проблемою.

Продовження статті читайте у наступних номерах газети «Культура і життя».

редактор
Світлана СОКОЛОВА

арт-проект

ПІДТРИМКА ДУХУ

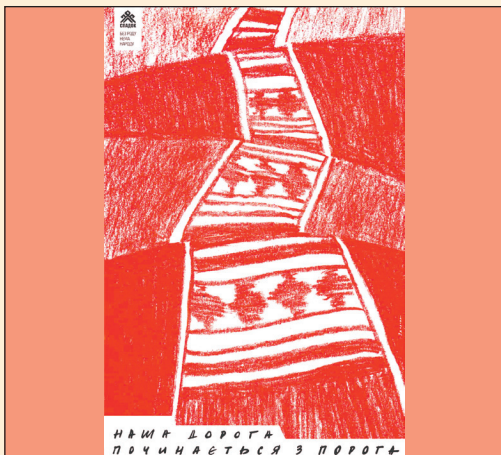
Світлана ОПАНАСЮК. «Героям Слава!»

Міністерство культури України до 25-ї річниці незалежності нашої держави передало Благодійній організації «Агентство відновлення та розвитку Донбасу» понад 3000 патріотичних плакатів. Мета – поширення інформаційної продукції у навчальних закладах, державних і громадських установах, а також на рекламних носіях – сітілайтах, банерах – у військових частинах, місцях дислокації військових підрозділів у зоні АТО.

Оксана СТАРОВОЙТ. «Змінюються часи. Чоловічий обов'язок залишається!»

Плакати виготовлені за творчими роботами переможців Всеукраїнського конкурсу патріотичного плакату, який проводився Мінкультури за наступними темами: військово-патріотичне виховання дітей та молоді; формування української національної свідомості та ідентичності; українські народні традиції та підтримка національного культурного продукту; підтримка бойового духу

Альона ЗДОРОВА. Серія робіт «Без роду нема народу»

українських вояків; популяризація європейських демократичних цінностей та підтримка євроінтеграційних процесів в Україні; популяризація державної та національної символіки України; плакат до святкування 150-річчя з дня народження Михайла Грушевського.

Прес-служба Міністерства культури України

Україна очима патріотів

Світлана СОКОЛОВА

У виставкових залах столичного Центрального будинку художника відкрилася щорічна виставка до 25 річниці незалежності України.

«Проект – втілення творчих здобутків сучасних українських художників з усіх областей України», – стверджують його ініціатори. Завдяки широкому географічному представництву виставка набула образно-стилістичного розмаїття. Організатори сподіваються, що в нелегкий час для України вона надихне глядача на позитивне і патріотичне світосприймання.

До експозиції увійшло понад 400 творів живопису, графіки, скульптури та декоративно-ужиткового мистецтва. Відсутність обмежень у сенсі художньої стилістики, образно-пластичних уподобань вилилася у цікаву презентацію мистецьких інтонацій.

«Виставка єднає всю Україну, бо тут представлені Харків, Ужгород, Донецьк, Крим, моя рідна Сумщина, – каже мистецтвознавець Валентина Ефремова. – Молоді дали багато площі – поряд із художниками з високим званням. Але дисонансу немає, твори дуже високого рівня».

«Ми відійшли від минулорічного експерименту мо-

Павло ДВОРСЬКИЙ з автором свого портрета Василем БОСЕНКОМ

Віктор КОВТУН. «Полудень. Деснянська косовиця»

лодіжної виставки, – зауважує Ігор Волошук, директор Дирекції художніх виставок України НСХУ. – Нам здалося, якщо всі художники, незалежно від віку, візьмуть участь, то виставка стане більш насиченою. Так і вийшло.

Хочу подякувати Харківській, Одеській, Закарпатській організаціям Спілки, які настільки конструктивно підійшли до відбору творів, що у столиці ми вже практично нічого не змінювали».

Віктор Коновал, голова Київської організації НСХУ, звер-

нув увагу присутніх на портрет відомого українського естрадного співака і композитора Павла Дворського, створений Василем Босенком.

Маляр, своєю чергою, розповів про задум: «Це не просто портрет, це аналіз творчості, бо кружечки з українським орнаментом на картині – то диски, на яких записані пісні, – символи творчості митця. Така робота може розказати нащадкам про особистість». Задум був – показати артиста з надзвичайно багатим репертуаром, який захоплює кожного українця.

Певний символізм і філософський зміст можна знайти в багатьох інших роботах. Шанувальників мистецтва чекають на виставці до 28 серпня цього року. Завітайте!

Фото авторки

Леонід ЛИТВИН. «В зоні АТО»

Розділити біль війни

Українська мисткиня представила в Європі антивоєнний мистецький перформанс.

Оксана Чепелик добре відома, перш за все, як художниця, у творчій палітрі якої – живопис, інсталяції, кінетичні твори у суспільному просторі та мультимедійні роботи, втілені за допомогою комп'ютерних і цифрових технологій.

Перформанс «Колайдер_Орнамент» пані Оксана створила для Міжнародного інституту сучасного мистецтва і теорії – в рамках першої літньої резиденції в Мангалії (Румунія). Туристичне місто на Чорному морі, близькість Мангалії до зони напруги в

Криму – справді вдало обране місце для проведення заходу.

Апелюючи до традиційних українських візерунків, Окса-

на Чепелик створює орнаменти, отримані з відеоінсталяції київського Євромайдану (хвиля цивільного повстання, що

закінчилася численними вбитими (2013–2014). Причому малює... на тілах – власному, свого сина та добровольців; і – на вибір: кров'ю або хною.

Оскільки кожен орнамент наноситься на шкірний покрив учасників, то вони можуть розділити біль і втрати війни, котра відбувається, як здається, далеко, десь на периферії, – в Україні чи в Сирії. Спільне використання крові важливе – вважає організаторка, адже ці події торкаються всіх у світі, доказом чого є недавні акти тероризму в Парижі та Брюсселі.

Перформанс демонструє складності конфлікту і є зверненням до світу – щоб колективно зупинити війну.

редактор
Надія ПАСТЕРНАК

у місті лева

П'ЯТИЙ «ФЕСТИВАЛЬ ПАРТНЕРСТВА»

2–4 вересня у Львові відбудеться «Фестиваль партнерства» – одна з найбільших українсько-польських подій цього року. Учасниками будуть офіційні делегації польських воєводств та міст-побратимів Львова, які поділяться зі львівською владою досвідом розвитку громади.

Вже 2-го вересня у внутрішньому дворіку Ратуші виступлять українські і польські музичні колективи: варшавський бард Pabllovato і Ludziki, патріархи українського джазу Dzyga Jazz Quintet, познанський експериментальний рок-гурт Hozpital, лірично-екстравагантний «ГІЧ Оркестр», люблінські інді-рокери Mohipisian, львівські блюзмени J&B BAND та польські гурти Zagan і SERENCZA. Вхід на всі акції фестивалю – вільний!

ОЧІКУЮТЬ 40 ТИСЯЧ ВІДВІДУВАЧІВ

«Форум видавців 2016», який пройде у Львові 15–18 вересня, очікує 40 тисяч відвідувачів. Цього року планують провести близько тисячі заходів. Як повідомила президент ГО «Форум видавців» Олександра Коваль, робота з підготовки до Форуму відбувається у плановому режимі. На нараді, яка проходила з цього приводу в обласній адміністрації, було зазначено, що цього року слід звернути більше уваги на питання безпеки відвідувачів. Йшлося і про забезпечення громадського порядку та контролю за безпекою дорожнього руху біля місць проведення заходів.

LVIV ACOUSTIC FEST

8–9 жовтня у Львові вчетверте проходить Lviv Acoustic Fest. За три роки існування фестивалю свої акустичні програми представили гурти з усієї України. Lviv Acoustic Fest починає існування в акустичному форматі. Цього року всі гурти виступатимуть у повному складі. На відвідувачів чекають дві сцени, свіжий та небанальний лайн-ап, який буде до смаку поціновувачам гарної музики. Дійство пройде на території кінотеатру «Львів», що розташований у центрі Стрийського парку. Фестиваль стане першою масштабною подією у кінотеатрі за останні роки, тут майбутньому хочуть створити новий осередок на культурній мапі міста.

У СТАРОМУ ЛЬВОВІ Й СТАРОМУ КРАКОВІ

Розпочався III Міжнародний фестиваль «Музика у старому Львові»; паралельно у ці дні проходить фестиваль «Музика у старому Кракові» – як спільний міст дружби між обома населеними пунктами. Для Львова це 3-й фестиваль, для Кракова – 41-ий.

Львівський захід проходить під гаслом «Музика у королівському Львові» та об'єднує програми, які відображають настрій цієї доби. Концерти відбуваються у храмах, побудованих ще у часи княжого, так званого «королівського Львова»: у церкві Святого Миколая, церкві Святого Онуфрія, костелі Івана Хрестителя та в інших святинях.

Однією із центральних подій фестивалю стане реалізація спільної концертної програми двох українських оркестрів, що об'єднують Схід та Захід України, – Львівського камерного оркестру «Віртуози Львова» та Маріупольського муніципального камерного оркестру «Ренесанс».

«Мені життя прожитого не жаль...»

Надія ПАСТЕРНАК

На Львівщині відзначили 75 річницю видатного українського поета, публіциста, громадського діяча і дипломата Романа Мар'яновича Лубківського, який відійшов у вічність 23 жовтня минулого року.

У Львові, на вулиці Соломії Крушельницької, 19, де він жив, встановили меморіальну дошку. А в Музеї родини Антоничів, що в селі Борятині Мостиського району, відбувся вечір пам'яті видатного українського письменника. Там відкрилась фотовиставка відомого львівського фотохудожника Йосипа Марухняка, присвячена Романові Лубківському. Епіграфом до експозиції стали слова поета із книги «Звіздар»: «Мені життя прожитого не жаль».

Вшанувати пам'ять Романа Лубківського вирішили члени літературного гуртка, що діє при Музеї-садиби Антоничів. Діти з Борятини щороку приїжджали до «живого класика», до справжнього укра-

їнського поета і письменника, який умів слухати своїх юних вихованців, їхні перші, може, ще не зовсім вдалі рими, давав їм свої поради і щедро пригостив у своєму замському будинку в Рокитному.

«Цього року ми вперше не поїхали в Рокитне, – сказала під час відкриття цього заходу-вшанування Ольга Дядинчук, завідувач Музею-садиби Антоничів. – Ми подалися на Личаківський цвинтар із букетом ромашок, які він так любив, і там читали йому поезії».

Про життєвий і творчий шлях поета розповіли світлиці Йосипа Марухняка, близь-

кого приятеля Романа Лубківського, який упродовж багатьох років супроводжував поета в різних поїздках, по-

бував на численних зустрічах та подіях і фіксував, фіксував, фіксував...

Лише маленьку децидню з цього він привіз до Борятиня. Роман Лубківський – за плугом: «Як Лев Толстой», – піджартовує Йосип Марухняк і зізнається, що «організував» цей кадр. Поет біля соняхів, біля вічного колеса, біля батьківського порогу, у фірті храму, в задумі біля книжок, на вічі серед воїнів, на сесії обласної ради, де «пробиває» черговий мур, зі своїми вірними псами Рексом і Цезарем... Готовий фотожиттєпис, який чекає на свого видавця.

Йосип Марухняк поділився власними спогадами про поета, розповів кілька кумедних історій. А ще до Борятиня приїхав син поета Данило Лубківський, його однокласник та родич, професор Львівської політехніки Ярослав Гумницький, поетеса Марія Людкевич, очільниця обласного управління культури Львівської ОДА Христина Береговська.

Гості поділилися спогадами про цю визначну і непересічну постать.

Фото Йосипа МАРУХНЯКА

Як бойки хліб молотили...

На Львівщині, в селищі Бориня Турківського району, відбулося Свято хліба.

У багатьох, хто зацікавився цією подією в гірському селі, виникло питання: а чому саме в горах проводиться таке свято, адже землеробство не є основним заняттям гірських мешканців? І вже тут, у Борині, стало зрозуміло, що бойки особливо шанують хліб, бо він дається їм нелегко. Тут дорогий кожен клаптик землі, його обробіток потребує більше праці, ніж у рівнинних районах.

Із хлібом пов'язано чимало традицій: для бойків він завжди був символом життя, щастя, добробуту; хлібом вітали новонародженого, з хлібом проводжали дитину до школи, хлібом благословляли на подружнє життя і з хлібом заходили в нову хату...

На цьому святі, яке поєднали із Днем селища, можна було побачити, скільки праці треба вкласти, щоб випекти смачний буханець хліба. На імпровізованому току чоловіки ціпами молотили зерно у снопах, що їх перед тим

нажали жінки серпом. Потім це зерно молотили на жорнах, місили хліб і випікали його в печі.

А на сільському майдані, де проходило свято, місцеві господині пропонували гостям свою випічку – плячки, бу-

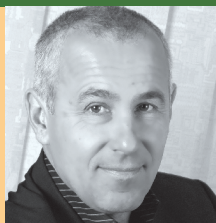
лочки, пампухи, паляниці, коржі, хліб.

Звучали автентичні бойківські пісні у виконанні колективів художньої самодіяльності із сіл Турківського і Старосамбірського районів.

«Наступного року в нас знову пройде Свято хліба, також відбудеться Всесвітній бойківський фестини, – поділився планами голова Турківської райдержадміністрації Олександр Лабєцький. – Дехто сьогодні вважає, що не варто проводити такі фестивалі, святкування, бо в країні – війна. Я спілкувався з хлопцями, які воюють на Сході, питався їхньої думки. Вони кажуть, що воюють за те, аби ми могли виробувати хліб і жити повноцінним життям».

 Надія ПАСТЕРНАК
 Фото Йосипа МАРУХНЯКА

редактор
Володимир СУБОТА

слобожанщина

СПІЛЬНИЙ ТВОРЧИЙ ПРОСТІР

Більше 50 художників зі Львова та Харкова розпочали спільну мистецьку акцію «Творчі резиденції», що триватиме в рамках проведення «Погран-Культ: ГаліціяКульт».

«Краще один раз побачити власними очима, ніж довіряти чуткам. Львів'яни приїхали на Слобожанщину, щоб подолати ментальний розрив між українським Сходом і Заходом. Для цього вони разом працюватимуть над реалізацією визначених ідей», – сказала керівник проекту Ольга Сагайдак.

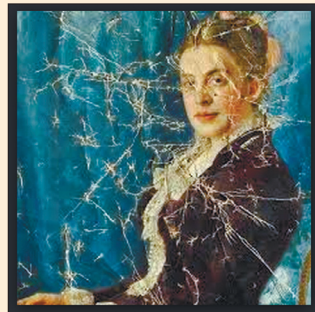
Митці почали свою роботу у шести напрямках. Так, в архітектурно-соціальної резиденції під назвою «Суспільний простір будинку "Слово": create vita» уже працюють архітектори, урбаністи, історики та соціологи. Вони прагнуть оживити простір навколо відомого будинку, де свого часу жила творча інтелігенція «Розстріляного відродження».

Художня резиденція галичан розмістилася у Центрі сучасного мистецтва «ЄрміловЦентр», а резиденція «Турбоарт» об'єднала муралістів із багатьох областей України, Польщі та Росії. І хоча кожен із них має свою думку щодо суспільно-політичних подій у країні, їх об'єднує спільна мета...

Перші свої роботи митці покажуть на День міста Харкова наприкінці серпня. Завершиться «Погран-Культ: ГаліціяКульт» у жовтні на Слобожанщині – масштабним форумом, на якому громадськість оцінюватиме доробки львівських і харківських художників.

РЕСТАВРОВАННИЙ ШЕДЕВР

У Київському національному музеї російського мистецтва проходить виставка «Врятований шедевр Іллі Рєпіна», на якій запропоноване полотно пензля Іллі Рєпіна «Портрет Є. В. Сапожнікової» – 1880 року. Це черговий експонат із серії врятованих шедеврів.

Така подія у мистецькому житті була би звичною, якби не пригоди, які трапилися з цією картиною. 13 років тому її намагалися викрасти із Будинку-музею Іллі Рєпіна у Чугуєві.

Тоді спрацювала сигналізація і злодіїв вдалося затримати. Однак вони встигли завдати шедевору неабиякої шкоди. Грабіжники поспішали і по-варварськи вирізали полотно з підрамника й абияк його зігнали. У результаті верхній шар фарби був дуже пошкоджений, тканина потріскалась і поламалася: загальна довжина розривів становила дев'ять метрів.

Безумовно, видатну картину потрібно було реставрувати. Перед тим, як її виставити у музеї, фахівці Національного науково-дослідного реставраційного центру України оновлювали її більше двох років. Зрештою, їхня праця завершилася успішно – сьогодні ніщо не нагадує про недавнє пошкодження картини.

Зів'ялі квіти орнаменту

Володимир СУБОТА

Творчість Сергія Васильківського і Миколи Самокиша добре відома не лише в Україні.

Усі роботи цих художників обліковані і перебувають у кращих музеях світу. Вони є зразком класичного українського живопису.

У Харкові по вулиці Мироносицькій є будинок № 44, збудований ще у 1914 році. Мало кому відомо, але стіни під'їзду та фойє тут свого часу оздобили ці знані майстри: Микола Самокиш розписав сходи вестибюлю рослинним орнаментом, а Сергій Васильківський – створив панно спочатку на полотні, а потім наклеїв його на північну стіну. Воно нагадувало вікно – серед барвистої орнаментної композиції.

У 30-х роках минулого століття особняк зайняло місце управління НКВС, яке перетворило його на багатоквартирний будинок для своїх офіцерів. Згодом двоповерхівку з куполом, який прикрашав еркер, перебудували на звичайну (яких чимало у Харкові) чотириповерхівку. Звісно, ремонтні роботи торкнулися і згаданих розписів. Їх знизу наполовину зафарбували олійною фарбою, а вище вкрили крейдою. У результаті від панно Сергія Васильківського, на жаль, залишилися лише окремі фрагменти, які уже не дають повної уяви про твір художника.

На початку двотисячних років студенти кафедри реставрації станкового і монументального живопису Харківської державної академії дизайну і мистецтв взялися вивчати розписи у згаданому будинку. З'ясувалося, що сильно постраждав орнамент Миколи Самокиша – біля димаря: через нього вода проникає на стіні і руйнує малюнок. Крім того, близько 40 % розписів покрито фарбою, крейдою, цементом, розмальовано маркерами, олівцями, заклеєно папером...

«Нам довелося видалити сім шарів різної фарби, аби дістатися до оригінального зображення. При цьому ретельно добирали склад штукатурки, шпаклівки, фарби... Ці роботи ми вели протягом двох місяців, а потім упродовж трьох років спостерігали, як пово-

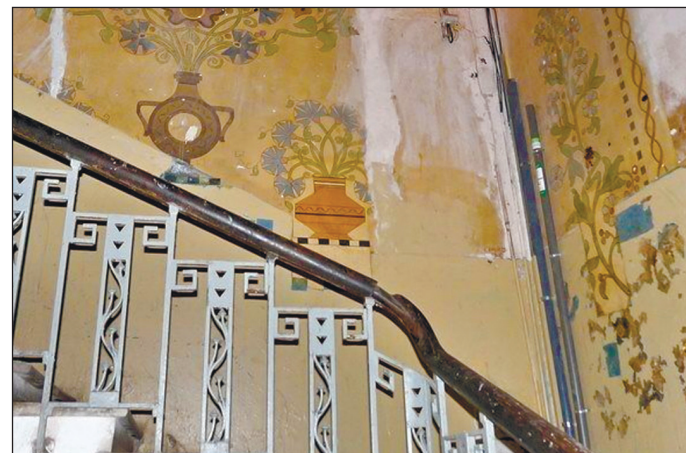
дять себе сучасні матеріали. Зараз можу констатувати: наша робота успішно пройшла іспит часом. Нам усе-таки вдалося зберегти на 60 % єдину монументальну роботу Миколи Самокиша в Україні», – розказав кандидат мис-

тецтвознавства, доцент кафедри реставрації станкового і монументального живопису В'ячеслав Шуліка.

На жаль, результат роботи студентів зводять нанівець жителі будинку: стіни з унікальним розписом постійно дряпають і розмальовують. Міська влада нічого не робить для їх порятунку.

Зате виявили стурбованість італійські митці, які нещодавно приїхали у справах до галереї «Костюрінський провулок». Її арт-директор Наталя Нечипоренко заявила, що після оглядин розписів авторства Миколи Самокиша італійці пообіцяли допомогти з реставрацією силами своїх волонтерів.

Утім, В'ячеслав Шуліка налаштований щодо цього скептично: краще за вітчизняних майстрів із такою роботою ніхто не впорається. Була б лише зацікавленість відповідних владних структур.

Золотим прикрасам 2700 років

Колекція скіфського золота в Україні поповнилася новою знахідкою.

Наукова експедиція музею археології та етнографії Слобідської України при Харківському національному університеті імені В. Каразіна, яка досліджує територію Більського городища (історико-культурний заповідник «Більськ»), що у Котелевському районі Полтавської області, знайшла в одному з курганів некрополя «Скоробор» більше тридцяти золотих прикрас скіфів. Це бляшки у вигляді різних тварин, які кріпилися на одяг і зуп'яття. Вони пролежали у землі більш як 2700 років.

«Це типові скіфські прикраси, – каже старший науковий співробітник музею Станіслав Задников, – вони перебували на глибині

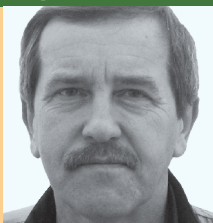

Розкопки Більського городища

всього 30–50 сантиметрів. Знайти скіфське золото для археологів – велике везіння. Нам дуже пощастило, бо курган уже був розграбований, певно, самими скіфами».

До речі, Більське городище було найбільшим поселенням у Європі доби раннього залізного віку (друга половина VIII–IV ст. до н. е.) площею 4,5 тисячі гектарів. Тільки довжина оборонних валів складає 35 кілометрів.

Унікальність пам'ятки полягає в тому, що у скіфську епоху це поселення поступово перетворювалося на великий економічний та торговий центр лісостепових племен. Тривалий час підтримувались культурні та торговельні стосунки з різними племенами та античними центрами Північного Причорномор'я, насамперед – з Ольвією.

редактор
Сергій ЛАЩЕНКО

ідентичність

■ НА НОВОМУ МІСЦІ

Надія ТРОЯН

Якщо лемки, переселені на Луганщину і Донеччину, завжди почувалися трохи незатишно – там і степ замість зелених Карпат, і нетолерантність населення – то Тернопільщина їх загалом влаштувала. Гірше, ніж на рідній землі, та все ж терпимо. Я не знаю, як кримські татари зберігали свої ремесла, проживаючи в Узбекистані, але на Тернопільщині лемкам вдалося повністю зберегти різьбярське мистецтво. І навіть розвинути його, піднести до нових висот!

Земляки знайомляться біля карти рідної Лемківщини

Про це мені багато говорила мешканка переселенського села Гутисько Надія Троян. Сама вона не лемкиня. Але добре вивчила лемківську говірку, знає багато лемківських пісень, з великою гордістю показувала мені різьбярські роботи місцевих майстрів-лемків.

Наступного дня я їхав на фестиваль «Дзвони Лемківщини» разом із різьбярем Данилом Долінським та його талановитим учнем Ігорем Михайлишином. Ми говорили не лише про культуру. Виявляється, різьбярство для багатьох – єдиний заробіток. Бо що робити, коли іншої роботи немає? Дехто з лемків навіть переселяється з Тернопільщини до Трускавця чи Моршина, щоб легше було продавати вироби.

Компактність від цього, звісно, страждає, але що поробиш? Як на мене, то тепер потрібні спеціальні державні програми, які допомагали б лемкам жити і максимально реалізуватися. Упродовж 70-ти років вони довели свою любов до України, продемонстрували дієвий патріотизм. Їхній досвід тепер стає дуже актуальним у зв'язку з війною та великою кількістю переміщених із Донбасу та Криму.

«Дзвони Лемківщини» калатають не лише для лемків...

Сергій ЛАЩЕНКО

Нещодавно, а саме 6–7 серпня, в Тернопільській області відбувся 17-й Всеукраїнський фестиваль лемківської культури «Дзвони Лемківщини».

На «лемківську» тему можу говорити дуже довго. Її взагалі неможливо оминати в контексті розмови про українську ідентичність. Попри те, що декому хотілося б поставити на цьому історичну крапку. Недаремно ж комуністи так старалися: виселили найзахіднішу гілку українського народу з рідної землі, розполювали її по світах, позбавили рідних могил, попалили або порозбирали їхні церкви... Польщу конче треба було чимось задобрити, зробити її лояльнішою – от Сталін і розрачувався з нею українськими землями.

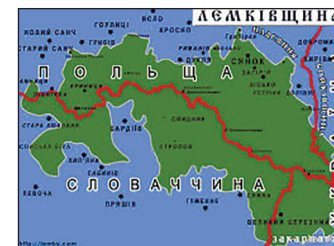

Лемківські дзвони

ричних матеріалів. Ось, наприклад:

«...зрештою, поселення предків українців відомі з історичних документів не тільки на правому березі Вісли, але й на лівому. Зокрема, давні хроніки засвідчують,

в историческом освещении» (1912). До речі, Іоакимівський літопис (990 року) також зберіг цікаві свідчення. Ода, вдова польського князя Мечислава, загинлого в сутичці з русичами біля Вісли, просила папу Іоана XV про захист. Згадувала Ода і кордон з Руссю, який «тягнеться до Кракова».

Карта Лемківщини

Різьбярі – Данило ДОЛІНСЬКИЙ та його учень Ігор МИХАЙЛИШИН

ЕТНОГРАФІЯ, ЗАФІКСОВАНА ІСТОРИКАМИ

Тепер поляки вважають ці землі залізобетонно своїми. Але історики залишили дуже багато свідчень про етнічний характер південного сходу Польщі. Якщо польські радикали вважають річки Буг і Горинь своїми, якщо не усвідомлюють неприродність свого перебування на Галичині і Волині з мечем у руках упродовж століть, то і в українців при потребі нескладно викликати ностальгію, скажімо... за річкою Віслою. Варто лише зануритися в читання істо-

що коли 1283 року волинські князі переправлялися по льоду вище Сандомира «воювати землю лядську», то виявили, що місто в повному розумінні польське, а от поза його стінами ще в давнину поселилися русини. І саме їм належала в передмісті Сандомира церква св. Якова...»

І ще цікавий запис: «У XIV столітті литовсько-український князь Ягайло Ольгердович учинив кордон з поляками по Білу Воду, тобто по Віслу...»

Про це йдеться у праці російського історика А. Лонгінова: «Русский вопрос о Холмщине

ЛЕМКІВСЬКИЙ «ЗЕЛЕНИЙ КЛИН»

Своєрідною столицею нинішніх переселених лемків, їхнім галицьким «Краснодаром» чи «Хабаровськом» є місто Монастириська Тернопільської області. Це дуже відчувається під час кожного святкування. Десятки тисяч людей збираються в одному місці! Мабуть, така велика кількість учасників не є ви-

Різьбяр Михайло ЗАВІЙСЬКИЙ

завжди намагається чимось компенсувати втрати. Зникає рідна говірка, зате зростає авторитет серед місцевого населення. Лемки тепер керують цілими галузями. Вони надзвичайно активні у громадському житті. Хоча раніше були тут трохи чужими... через своєрідну говірку.

Ще більше їхня «інакшість» відчувалася на Сході. Лемки, депортовані на Донеччину, Херсонщину, Черкащину, в неділю намагалися одягатися, як удома: жінки – у народний одяг, незвичний для місцевих, а чоловіки носили «буржуйські» костюми, привезені із заробітків у Америці, і навіть краватки. І цим різко відрізнялись від місцевого колгоспного люду. Могли б отак поступово європеїзувати українців-«совків», але ж хіба комуністи таке дозволять?

Ідеологи марксизму-ленінізму оперативно реагували на виклики часу, врешті-решт, зробили все, щоб люди почали називати лемків... поляками. Ось так. Ударно працювати в ім'я комунізму лемкам дозволялося, а зберігати свою ідентичність – ні.

редактор

Єлизавета КРАСНІЧЕНКО

Музика

■ ДИСКОТЕРЦІЯ. 8-14 СЕРПНЯ

ATLAS / FM-84

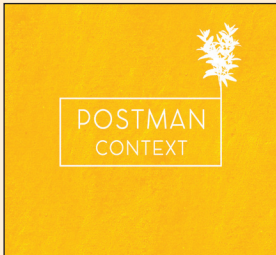
Оцінка «КіЖ»:

★ ★ ★ ★ ★

Есенція: сила сонця скрізь.

Називаючи свій проєкт саме так, хлопчина із Сан-Франциско робив зрозумілий месидж усім: він любить слухати фоніку

1980-х і писати щось схоже. Й досягає мети: настрої та стилістику епохи вловлено, а художній рівень «контенту»... одним словом – прекрасний! Кажуть, феноменальний мелодизм та всеоб'ємну «сонячність» отієї музичної декади спричинив триклятий Нью-Ейдж, який саме постав на повну силу. Втім, я все ж вірю в позитивні причини. Бо, слухаючи композиції «ФМ-84» – радісні, світлі, «зоряні», найменше думаєш про погане.

CONTEXT / POSTMAN

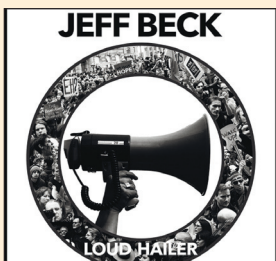
Оцінка «КіЖ»:

★ ★ ★ 1/2

Есенція: по бороді текло...

І хочеться ж похвалити – бо національний «продукт», але... Бородатий молодик із Києва рівняється на Боба Ділана й усіх,

хто «зберіг інтимність у музиці». Співає переважно англійською, хоча третина репертуару виконано державною мовою. Й ота третина – найбільший «мінус»: як у фоніці – дещо епігонській, так і у вокалі – манірному до омерзіння (то пошесть: чому настільки багато вітчизняних артистів упевнені, що треба розтягувати голосні?!). «Контент», безумовно, не без «плюсів», тим не менше знавці західного фольк-поп-року не знайдуть отут потаємного.

JEFF BECK
LOUD HAILER /
ДЖЕФФ БЕК

Оцінка «КіЖ»:

★ ★ ★

Есенція: «у моєму віці вже все можна».

Кажучи по щирості, я не здатен просячити для себе, чому еволюція відбувається саме так,

однак в реальності вона саме так і відбувається, тому фіксую факт: 99 % заслужених артистів, які займаються музикою десятиліттями, на певному етапі досягають того, що в кожному подальшому альбомі класно демонструють суто технічну майстерність, яка майже ні в чому не просякнута справжнім мистецтвом. Розшифрую на прикладі 72-літнього Джеффа Бека: в його останній платівці 11 зовсім різних треків, ледь не кожен із яких може стати прикладом височенного рівня володіння гітарою (як він переходить од хард-блюзу до трип-хопу – це треба вміти!), проте в кінці-кінців увесь «контент» зливається в гучну какофонію, котру не хочеться запускати по наступному колу.

Система оцінювання і примітка: ★ ★ ★ ★ ★ – рязуче, ★ ★ ★ ★ 1/2 – чудово, ★ ★ ★ ★ – сильно, ★ ★ ★ 1/2 – пристойно, ★ ★ ★ – непереконливо, ★ ★ 1/2 – посередньо, ★ ★ – слабко, ★ 1/2 – погано, ★ – жахливо; перед похилою ризикою – назва релізу, за нею – виконавець.

Володимир БАНЯС

Український фольклор очима угорця

«Тасмнича Україна» – проєкт Міклоша Бота, відомого угорського музиканта, композитора, етнографа, володаря багатьох престижних музичних премій (Fonogram Dij – 2008, 2011; Budai Dij тощо).

Протягом майже двох останніх років Міклош Бот подорожує Україною, де збирає масштабну колекцію українських народних пісень. Почавши з Полтавщини, він продовжив експедиції в інших регіонах України. Зараз у його доробку – сотні відео- та аудіо-записів в унікальній для української культури якості.

У квітні 2015 року з ініціативи музиканта розпочалися зйомки документального проєкту про традиції українського народного співу. Про те, які пригоди спіткали угорця під час експедиції, та про враження від України, – спілкувалися із паном Міклошем.

– Як виникла ідея такого проєкту? Чому Вас зацікавила українська народна пісня та традиції, пов'язані з нею?

– Декілька років тому, коли я був на фестивалі «АртПоле» зі своєю групою, один з організаторів запропонував мені послухати виступ колективу з українського села. Пам'ятаю, що мене він тоді дуже вразив, я записав назву населеного пункту і тоді ж вирішив, що повинен там незабаром побувати. В Угорщині у традиції народного співу немає багатоголосся, тому таким надзвичайно цікавим для мене було це звучання. Іншим аспектом, який підштовхнув мене на експедицію, було

те, що ми практично нічого не знаємо про Україну, про ту-тешню музичну традицію. Ми дуже добре знайомі з народною музикою усіх наших сусідів, окрім України.

– Для втілення проєкту Ви подорожували нашою державою. Скільки населених пунктів відвідали? Скільки було зібрано пісень під час проєкту?

– Я побував у більш ніж 20 українських селах, де записав близько 400 пісень. І це не кінець. У мене в планах іще багато місць, куди я збираюсь поїхати. Окрім того, паралельно продовжуються зйомки документального фільму про традицію українського співу.

– Як приймали Вас у селах? Чи одразу йшли на контакт, чи доводилося вмовляти людей співати у мікрофон та на камеру?

– Я займаюся музичними експедиціями 15 років, робив записи в дуже закритих циганських спільнотах у Румунії, Словаччині, також у Китаї з місцевими музикантами. У цьому розумінні мені в Україні було дуже легко працювати. Адже тут люди відкриті, готові

на собі. За 20 метрів від цілі я необережно ступив у замерзле джерело. Йти назад годину було нереально, тому забирали мене на саних із запряженим конем.

– Чи підтримуєте зв'язок з учасниками проєкту?

– На жаль, я працюю в такому режимі, що завжди не вистачає часу на те, щоби встановити міцні дружні відносини. Але так, є деякі села, з якими маю дуже теплі стосунки. Я телефоноу їм на Різдва, Новий рік, іноді й без усякого приводу.

– Яку особливість Ви б виокремили серед інших в українському фольклорі? У чому його сила і слабкість, на Вашу думку?

– В українських селах, які більш віддалені від впливу глобалізації, ніж міста, збереглася власне традиція. І це

дуже важливо. Тут люди якщо хочуть почути музику, то самі її виконують. І співають вони разом десятиліттями, саме це забезпечує дуже високий рівень виконання. Також для Європи український фольклор – це абсолютна таємниця, про нього не знають нічого.

– Український народ за своєю природою – щедрий. Чи довелось Вам під час експедиції скуштувати українського самогону?

– Звичайно, в українському селі важко уникнути застілля без самогонки, але я завжди пам'ятаю, що насамперед – працюю. У мене не так багато часу, який можу виділити для таких поїздок, тому я ціную кожну годину, працюю дуже інтенсивно, концентруюсь від початку і до кінця.

– Чи були курйози під час подорожей? Що найбільше запам'яталось?

– Цієї зими в Карпатах я в експедиції зламав ногу. Ми йшли записувати одну бабусю, яка живе в дуже віддаленій частині села, туди неможливо було під'їхати машиною. Годину йшли пішки по снігу, тримаючи всю апаратуру

дуже важливо. Тут люди якщо хочуть почути музику, то самі її виконують. І співають вони разом десятиліттями, саме це забезпечує дуже високий рівень виконання. Також для Європи український фольклор – це абсолютна таємниця, про нього не знають нічого.

– Що Ви дізнались про українську культуру такою, що не написано у книжках?

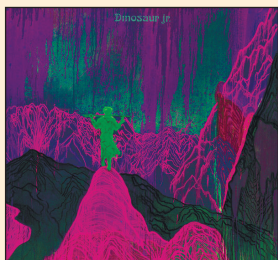
– Експедиції в Україну тільки ще раз підсилили мою думку про те, що через ізольованість сільська музика – це абсолютно нове музичне мислення. Вона дає кардинально інші відповіді, ніж популярні музичні жанри.

Спілкувалася
Єлизавета КРАСНІЧЕНКО
Фото Анчін ГАБОР

інформуємо

■ ДИСКОТЕРЦІЯ. 15-21 СЕРПНЯ

GIVE A GLIMPSE OF WHAT YER NOT / DINOSAUR JR

Оцінка «КіЖ»: ★★★★★

Есенція: після подолання мільйонів миль. Персонаж геніального к/ф «Американська краса» Лестер Бернем стверджував:

«Із віком починаєш особливо цінувати здатність дивувати самого себе». Приклад «Динозавра-молодшого» – з оцієї когорти: їх любили й поважали в другій половині 1980-х, до них охолонило в середині 1990-х, забули у вирві 2000-х, за інерцією хвалять у водевілі 2010-х, однак свіжий LP, здається, може повернути команду до вищої ліги гітарної музики. Так, вони не змінилися – ані на йоту: це все та ж сира, шумна, нелукава альтернатива, одна гілка котрої свого часу перетворилася на грандж, друга стала синтезованою часткою брит-попу. Тут головне вслухатись, як троє дядьків далеко не першої юності прямують до коріння року – «фольку сучасності», за визначенням Роберта Планта, де нема ніякого продюсування, натомість є пісні про життя (в позитивному розумінні).

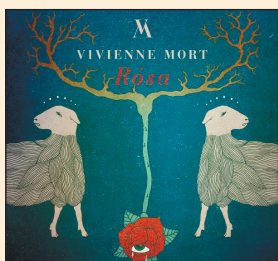
YOU GOT ME SINGING / ДЖЕК ПАЛЬМЕР + АМАНДА ПАЛЬМЕР

Оцінка «КіЖ»: ★★★★★

Есенція: змушуючи всіх співати, змушуючи слухати.

«Це – запис дюжини кавер-версій, зроблених мною та моїм татом Джеком», – читаємо на офіційній веб-сторінці Аманди. І це, як завше в її виконанні, несподівано: перед нами справжній сімейний альбом із акцентом на акустичну гітару та фортепіано, в якому різні вокальні тембри батька й доньки акуратно взаємодоповнюються. Й усе, як завше, чудово: мешканка Нью-Йорка всоте довела, що є талантом, який не перестає дивувати відтінками.

«Це – запис дюжини кавер-версій, зроблених мною та моїм татом Джеком», – читаємо на офіційній веб-сторінці Аманди. І це, як завше в її виконанні, несподівано: перед нами справжній сімейний альбом із акцентом на акустичну гітару та фортепіано, в якому різні вокальні тембри батька й доньки акуратно взаємодоповнюються. Й усе, як завше, чудово: мешканка Нью-Йорка всоте довела, що є талантом, який не перестає дивувати відтінками.

ROSA / VIVIANNE MORT

Оцінка «КіЖ»: ★★

Есенція: навпомацки. Завантажуючи цей реліз із одного офіційного ресурсу, прочитав отакий коментар: «Непоганий гурт. Але дуже одноманітний». Я би ще додав од себе:

і претензійний, і надто пафосний, і загалом кумедний у прагненні видатися чимось більшим, аніж є по суті... Вони з Києва, їх троє – двоє дівчат плюс хлопець. Вони точно стараються, втім... Давно то було, коли мені пояснили: фундаментальна проблема нашої рок-сцени у відсутності клубної культури – середовища, варячись у соку котрого, безупинно зростатимеш. Оце саме про «Вів'єн Морт»: відсутність конкурентної обстановки призвела до того, що тріо й досі там, де було дев'ять років тому, не позбувшись ані гідкої манірності вокалу, ні по-інфантильному заумних віршів, ані невдалого в усіх сенсах наміру балансувати поміж народними мотивами та вестернізованим саундом... «Хто на нашій стороні?» – співається в одній із композицій даного міні-CD. Відповідь, боюся, не буде оптимістична.

Володимир БАНЯС

ОГОЛОШЕННЯ про проведення конкурсного добору керівника Національного історико-архітектурного заповідника «Кам'янець» 11 серпня 2016 року

Міністерство культури України, відповідно до Закону України «Про культуру», оголошує конкурс на посаду генерального директора Національного історико-архітектурного заповідника «Кам'янець» (далі – Заповідник) (вул. П'ятницька, 9, м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька обл., 79000)

1. Строк приймання документів на участь у конкурсі.

Документи на участь у конкурсі приймаються з 11 серпня 2016 року до 11 вересня 2016 року.

2. Початок формування конкурсної комісії.

Міністерство культури України (далі – Орган управління) розпочинає формування конкурсної комісії з 12 серпня 2016 року.

3. Умови проведення конкурсу.

Обов'язковою умовою проведення конкурсного добору є його відкритість.

Представники засобів масової інформації та громадськості мають право бути присутніми на засіданнях конкурсної комісії під час проведення співбесіди з кандидатами та презентації запропонованих проектів програм розвитку Заповідника на один і п'ять років.

До участі у конкурсі не допускаються особи, які:

- визнані в установленому порядку недієздатними або їх дієздатність обмежена;

- мають судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;

- є близькими особами або членом сім'ї керівників Органу управління.

Особа, яка бере участь у конкурсі, подає такі документи:

- заява про участь у конкурсі з наданням згоди на обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»;

- автобіографія, що містить прізвище, ім'я та по батькові,

число, місяць, рік і місце народження, інформацію про громадянство, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду (заняття), місце роботи, громадську роботу (у тому числі на виборних посадах), контактний номер телефону та адресу електронної пошти чи іншого засобу зв'язку, відомості про наявність чи відсутності судимості;

- копії документів, що посвідчують особу, копії документів про вищу освіту;
- два рекомендаційні листи довільної форми;
- мотиваційний лист довільної форми.

Зазначені документи надсилаються на пошту та електронну адресу: вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601, відповідальна особа – Руденко Юлія Леонідівна, контактний телефон: (044) 254-29-49, електронна адреса: dksmku@ukr.net з позначкою «документи на конкурс «Кам'янець»».

Особа може подати інші документи на свій розсуд, які можуть засвідчити його професійні чи моральні якості.

Відповідальність за достовірність поданої інформації несе кандидат.

4. Строки проведення конкурсу.

Конкурсний добір починається 11 серпня 2016 року та закінчується не пізніше 11 вересня 2016 року.

5. Вимоги до кандидатів для участі у конкурсі.

Кваліфікаційні вимоги:

- вища освіта;
- стаж роботи у сфері культури не менше трьох років;
- володіння державною мовою;
- досвід роботи на керівних посадах в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, в підприємствах, в установах, організаціях усіх форм власності не менше трьох років;
- здатність за своїми діловими і моральними якостями, освітнім і професійним рівнем виконувати відповідні посадові обов'язки.

З інформацією щодо умов праці, з відомостями про матеріально-технічну базу заповідника та фінансовою звітністю за попередній бюджетний період можливо ознайомитися на офіційному сайті Міністерства культури України (рубрика «Вакансії»).

Співає «Тясмин» понад Тясмином

Нещодавно своє 65-річчя відсвяткував народний аматорський хор, що має милозвучну назву «Тясмин», – у містечку Олександрівка поблизу Кропивницького.

Дивлячись на деяких учасниць колективу, розумієш: йому й справді 65, однак добре й те, що хор час від часу поповнюється молодими людьми, у душі яких живе пісня.

Для багатьох жителів невеличких містечок аматорські колективи – єдина можливість творчого розвитку талан-

ту. Часто місцеві культурні осередки є справжнім притулком для тих, хто не звик проводити дозвілля перед телевізором, а прагне дарувати своє мистецтво іншим. Такі люди просто не можуть жити інакше, вони не уявляють без сцени, без пісні свого життя, яке й так насичене рутинною роботою...

Олександрівка не стала винятком: у 1951 році, за ініціативи Віталія Бідненка, аматори об'єдналися у велику співочу родину.

Змінювався склад колективу, керівники (Віталій Бідненко, В'ячеслав Савустяненко, Ольга Костенко, Валерій Усатенко), акомпаніатори (Іван Рудь, Микола Сирота, Віктор Супрун, Олександр Шаповал), керівники оркестрової групи (Леонід Завада, Віктор Супрун).

Нині народний аматорський хор «Тясмин» очолює Валерій Усатенко, який продовжує підтримувати його традиції та непересічний співочий талант. Акомпаніатором хору є Олександр Шаповал.

«Тясмин» – постійний учасник Всеукраїнського фестивалю-конкурсу вокально-хорового мистецтва «Калиновий спів» (місто Кропивницький). Без нього не обходиться жоден масовий захід району. Репертуар колективу яскравіші розмаїття – як українських народних пісень, так і авторських творів. Учасники хору – це люди різного віку та професій, та їх єднає любов до української культури та пісенного мистецтва.

Людмила ЗІНЧУК, провідний методист Олександрівського будинку культури

Головний редактор
газети «Культура і життя»
Євген БУКЕТ

МИСТЕЦТВО

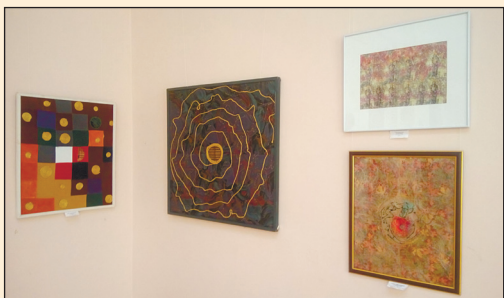
■ ВИШИВКА І ХУДОЖНІЙ ТЕКСТИЛЬ

Традиційним і найбільш поширеним видом декоративно-прикладного мистецтва є вишивка. Її на виставці «З Україною в серці» представляють витвори заслужених майстринь народної творчості України Олени Гасюк та Марії Клим.

Своєрідне трактування традиційної гуцульської вишивки спостерігаємо у роботах Олени Гасюк. Багато років вона викладала у Вишницькому училищі прикладного мистецтва (відділ художньої вишивки); вона є одним з авторів унікального посібника – «Художнє вишивання». В експозиції представлене вишите панно майстрині «Золота осінь».

Буковинським колоритом пройняті рушники Марії Клим, представниці відомої буковинської династії вишивальниць.

Твори Олени МИХАЙЛЕНКО

Довгі роки у галузі художнього текстилю працювала Олена Михайленко (1951–2013), член Національної спілки художників України, талановитий педагог. Вона почала із тканих гобеленів, а вже згодом виробила індивідуальний стиль – із колористичною виразністю, конкретністю зображення та образною пластичністю декоративних прийомів; імпровізацією з фактурою безворсової поверхні та свободою у виборі матеріалів (вовни, металевих ниток, синтетичних волокон); застосування різних технік (колажу, аплікації, квилту, ручного шиття).

У музеї – декілька її творів, що належать до різних етапів творчості.

Щиросердний мистецький дарунок

До Дня незалежності України у Чернівецькому обласному художньому музеї відкрили виставку «З Україною в серці», де представили понад 50 творів 12-ти цьогорічних ювілярів, майстрів декоративно-прикладного мистецтва Буковини.

Значна кількість робіт презентує одну із найбільш розвинених і традиційних галузей буковинського народного мистецтва – художню обробку дерева. На сучасному етапі вона розвивається у двох напрямках. До першого – традиційного орнаментального декорування – можна віднести творчість Володимира Ворончака, Івана Терена, Романа Кирилів. Вони інтенсивно використовують оздоблення різноманітними гуцульськими елементами, технічні прийоми, характерні для гуцульського сухого різьблення (інкрустація, інтарсія тощо).

В. Ворончак – заслужений майстер народної творчості України, голова Буковинського осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України, «відроджувач» забутого не лише на Буковині, а й загалом в Україні ремесла – бондарства. На виставці можна побачити його сільничку та коновку.

Доробок заслуженого майстра народної творчості України І. Терена представлений повніше: декоративні тарелі, топірці, палиці, рахви, хрести, декоровані різьбленим орнаментом, що поєднує в собі геометричні та рослинні елементи.

Інший напрям художньої обробки дерева тяжіє до сюжетності, образотворчості та психологічно-філософської тематики. Це об'ємна пластика Михайла Катеринюка, Василя Шевчука, Яреми Полатайка та Володимира Денисова.

У творах заслуженого майстра народної творчості М. Катеринюка – емоційна розповідь про неповторну красу буковинських звичаїв і традицій, характерні її мешканців – мужніх лісорубів та плотогонів, гордих вояцьких опришків, веселих чи задумливих музикантів. Майстер підсилює емоційність образів за допо-

Володимир ДЕНИСОВ.
Скульптури «Додому» (2006), «Бунтівник» (1997)

могою композиційних та декоративних виразних засобів. Його пласти масштабні, кожна деталь продумана. Особливу роль виконує гра об'єму та контуру, співіснування площини та рельєфу, світла й тіні, своєрідний контраст між ними.

Пластичність, декоративність малюнка притаманна творам члена Національної спілки художників України В. Шевчука, якого вважають одним із творців буковинської школи з художньої різьби по дереву. В його роботах вражає новаторська сміливість художніх узагальнень, органічний зв'язок із народним мистецтвом та особлива стилізація. Творчість майстра відзначається тематичною розмаїтістю і новизною, використанням різних матеріалів і технік. Автор висвітлює важливі сторінки української історії.

Заслужений художник України Я. Полатайко трактує об'єми узагальнено, максімально спрощує форму, яка виявляє виразний лаконізм та довершеність; досконало володіє різноманітними прийомами обробки дерева, добре відчуває і виявляє його багаті пластичні можливості. Митця приваблює народна тематика, зображення гуцулів за повсякденною роботою або відпочинком.

В об'ємній скульптурі з дерева та рельєфній різьбі працював член Національної спілки майстрів народного мистецтва

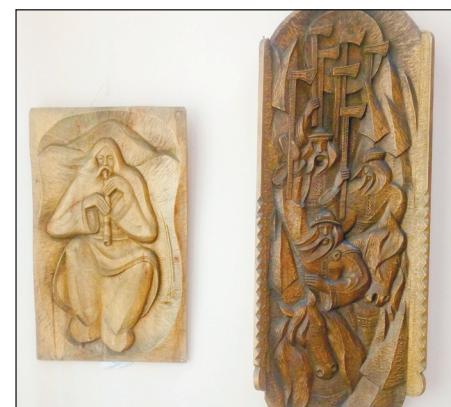
України, педагог та геральдист В. Денисов (1951–2016). Він приділяв велику увагу природній красі дерева, лаконічності та вишуканості об'ємних форм. У його творах відчувається нерозривний зв'язок із народними джерелами, з надбанням буковинських різьбярів і водночас відхід від традиційного гуцульського різьблення у бік творчих пошуків та нововведень.

Галуззю, що занепадає і потребує відродження на Буковині, є лозоплетіння. На виставці представлені плетені кошики та кашпо талановитої майстрині з Хотинщини Раїси Бродовинської (1921–2013), котра все життя присвятила цій справі.

Цікаві твори із лози, різноманітні за своїм прикладним значенням та формою, належать члену Національної спілки майстрів народного мистецтва України і колекціонеру старожитностей Миколі Чернопиському. Це вази для квітів, хлібниці, цукерниці, абажури та світильники.

Представлені на виставці роботи – яскраве свідчення того, що буковинська земля багата на талановитих майстрів, справжніх патріотів рідної землі, котрі люблять свій край, його природу та жителів.

Ольга ДЕНИСОВА,
завідділом декоративно-прикладного мистецтва Чернівецького обласного художнього музею

Михайло КАТЕРИНЮК. Пласти «Мелодія» (1985), «Опришки» (1984)

Газета «Культура і життя»

№ 34 (4709), 19 серпня 2016 р.

Виходить із 7 жовтня 1923 року
Свідоцтво про реєстрацію
КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Засновники

Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

Головний редактор
Євген БУКЕТ

Адреса редакції

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-62
cultandlife@gmail.com

Видавець

Національне газетно-журнальне видавництво

Генеральний директор

Андрій ЩЕКУН

Видавнича рада

Андрій КУРКОВ (голова), Анатолій СЕРИКОВ (заступник голови), Андрій ВАСЮК (секретар ради), Олег ВЕРГЕЛІС, Богдан ГАЛАЙКО, Віктор фон ЕРЦЕН-ГЛЕРОН, Юрій ЗУБКО, Ростислав КАРАНДЄЄВ, Олексій КОНОНЕНКО, Наталія МУСІЄНКО, Юрій ПЕРОГАНІЧ, Андрій ЩЕКУН

Адреса видавництва

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-65

Дизайн та верстка

Сергій ЗАДВОРНИЙ

Поліграфічний комбінат
ТОВ «Типографія «Від "А" до "Я"»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40
Тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51
Розповсюдження і реклама
Тел.: +38 (044) 498-23-64;
+38 (097) 111-17-56

Редакція не публікує колективні листи та звернення
Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків, подає лише авторський погляд.

Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів «Культури і життя» – тільки з письмового дозволу редакції.

© «Культура і життя», 2016

ПЕРЕДПЛАТА НА ГАЗЕТУ ТРИВАЄ

Передплатна ціна на 2016 р.:
1 місяць – 19,22 грн; півріччя – 115,32 грн
У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.
Передплатний індекс
60969

Медіа-портал «Культура»: <http://cultua.media>

Наклад 5 000

Ціна договірна

4 820 157 940 013 1 3 4